

สำนักงาน ก.พ.
OCSC
Office of the Civil Service Commission

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

เสริมสร้างเกียรติภูมิข้าราชการ : สำนักข้าราชการไทยไม่โกง

คำนำ

สำนักงาน ก.พ. โดยศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม ได้พัฒนาหลักสูตร “เสริมสร้างเกียรติภูมิข้าราชการ : สำนักข้าราชการไทยไม่โกง” ตามที่คณะกรรมการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (คตช.) มอบหมาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกของข้าราชการพลเรือนให้มีความมุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่เพื่อส่วนรวม ปฏิบัติตน ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เป็นตัวอย่างที่ดีของผู้ร่วมงาน และสามารถมีบทบาทสำคัญในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถเรียนรู้จากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้วยตนเอง

เนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เล่มนี้ เป็นเนื้อหาประกอบการฝึกอบรม ท่านจะได้เรียนรู้สภาพปัญหา ทฤษฎี ผลกระทบ และกรณีศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหาแนวทางการแก้ไขปัญหาการทุจริต คอร์รัปชัน โดยมีแผนการเรียน ๓ วิชา ท่านจะได้พบกับเนื้อหาบทเรียนและวิดีโอในระบบออนไลน์ ตลอดจนถึงกิจกรรม คำถามท้ายบท

วัตถุประสงค์

- 1 เสริมสร้างจิตสำนึกของข้าราชการแรกบรรจุถึงอายุราชการ ๑๐ ปี ให้มีความมุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่เพื่อส่วนรวม ปฏิบัติตน ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เป็นตัวอย่างที่ดีของผู้ร่วมงาน และสามารถมีบทบาทสำคัญในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2 เพื่อให้ข้าราชการพลเรือน สามารถเรียนรู้ เสริมสร้างเกียรติภูมิ ปลุกจิตสำนึกของข้าราชการ ให้มุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อนร่วมงาน และร่วมมือกันป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในราชการได้
- 3 เพื่อให้ส่วนราชการมีสื่อการเรียนรู้ของหลักสูตรเสริมสร้างเกียรติภูมิข้าราชการ : สำนักข้าราชการไทยไม่โกง

สารบัญ

บทที่ 1

ความมุ่งมั่นให้ราชการไทยไร้ทุจริต

- 1.1 สถานการณ์ทุจริตของประเทศไทย
- 1.2 นโยบายรัฐบาลและองค์กร
กิจกรรมทำยบ

03

04

05

15

บทที่ 2

ปัจจัยเสี่ยงของการปฏิบัติราชการ :

หลุมพรางของการทำงานไม่มีประสิทธิภาพ และประชาชนไม่เชื่อถือไว้วางใจ

- 2.1 รูปแบบการคอร์รัปชัน
- 2.2 ทฤษฎี ความหมายที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชัน
- 2.3 ระบบอุปถัมภ์
- 2.4 กรณีศึกษาการขัดกันของผลประโยชน์ และการปฏิบัติ
- 2.5 ตามนโยบายและคำสั่งที่อาจไม่ถูกต้องชอบธรรม

16

18

20

23

25

บทที่ 3

การสร้างความเข้มแข็งให้ตนเองและเพื่อนร่วมงาน

- 3.1 วิธีการดำเนินการเมื่อพบการทุจริต
- 3.2 วิธีดำเนินการในการยื่นหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย
- 3.3 การเป็นต้นแบบแก่เพื่อนร่วมงาน
- 3.4 การให้คำแนะนำแก่เพื่อนร่วมงานและผู้ได้บังคับบัญชา
- 3.5 การร่วมงานกับกลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม
- 3.6 แนวทางการคุ้มครองข้าราชการ
- 3.7 เอกสารประกอบ : แนวทางการปฏิบัติตนเมื่อพบเห็นการทุจริต
- 3.8 การเป็นต้นแบบ บทบาทของผู้บังคับบัญชาในการเป็น
แบบอย่างที่ดี มีจริยธรรม
กิจกรรมทำยบ

28

30

32

34

36

37

41

42

58

60

แบบทดสอบท้ายบทเรียน

61

บทที่

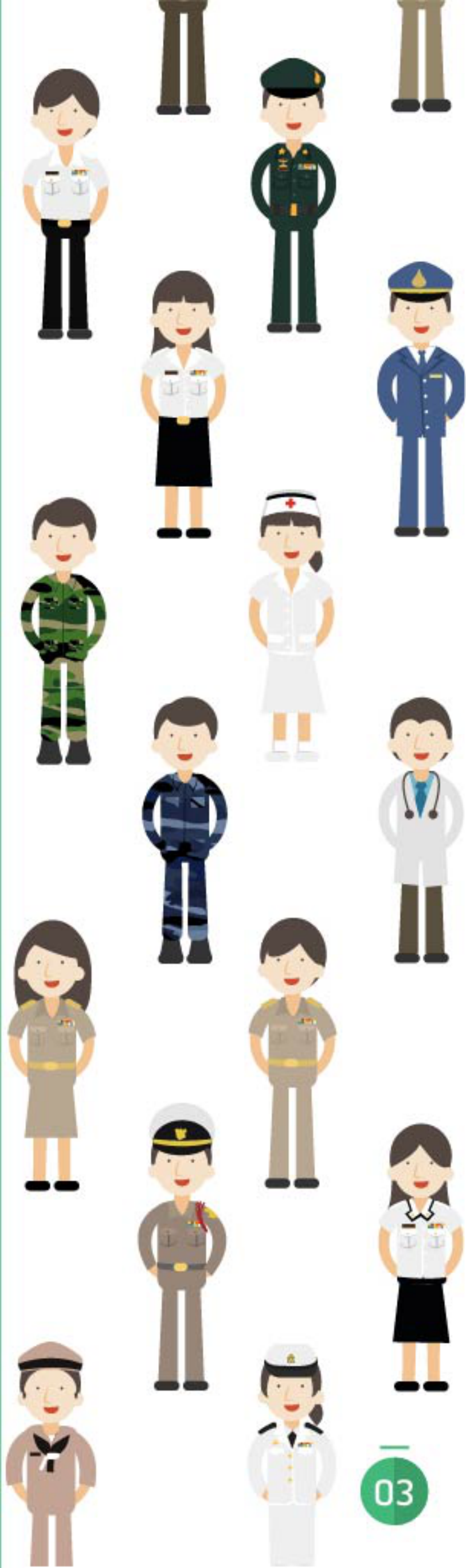
01

ความมุ่งมั่น ให้ราชการไทยไร้ทุจริต

1.1 สถานการณ์ทุจริตของประเทศไทย

1.2 นโยบายรัฐบาลและองค์กร

- สื่อการเรียนรู้
- วัตถุประสงค์
 - └ พระราชบัญญัติระเบียบ
ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551
- สถานการณ์การทุจริตในปัจจุบัน

1.1 สถานการณ์ทุจริตของประเทศไทย

สถานการณ์ด้านคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลของสังคมไทยตกอยู่ในภาวะวิกฤติ โดยเฉพาะในระหว่างปี พ.ศ. 2548 – 2553 สังคมไทยเกิดความขัดแย้งแตกแยกของคนในชาติอย่างรุนแรง ไม่สามารถเป็นต้นแบบที่ดี ทำให้กระบวนการปลูกฝังกล่อมเกลาคุณธรรมจริยธรรม ขาดประสิทธิภาพ เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระบบบริหารงานมีจุดอ่อนหาผลประโยชน์โดยมิชอบผ่านการจัดซื้อจัดจ้าง การแต่งตั้งบุคลากร คนดีไม่มีโอกาสเข้าสู่ตำแหน่งสำคัญ ขาดขวัญกำลังใจ ระบบการบริหารงานไม่เป็นธรรมาภิบาล ไม่ตอบสนองต่อประโยชน์สุขของประชาชน ส่งผลให้ลำดับดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของไทยต่ำกว่าเกณฑ์อย่างต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลานาน

ดูข้อมูลดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน
สถานการณ์ทุจริตดัชนีความโปร่งใสจากองค์กร
ความโปร่งใสนานาชาติ

ในขณะเดียวกัน เมื่อสภาพสังคมเกิดวิกฤติ ไม่เพียงแต่ภาครัฐ การเมือง สังคม ที่เกิดปัญหา แต่ในภาคธุรกิจ ผู้ประกอบการจำนวนมากมุ่งแต่ประโยชน์ทางการธุรกิจ ร่วมกับนักการเมืองและข้าราชการ ทุจริตเพื่อให้ได้งานจากภาครัฐ เข้ามาทำธุรกิจการเมืองด้วยวิธีการใช้เงินลงทุน ผูกขาดครอบงำทางการเมือง กลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐแทบจะเป็นอัมพาต การผูกขาดทางธุรกิจ หลีกเลี่ยงภาษี ขาดความซื่อตรงและรับผิดชอบต่อผู้บริโภค ประชาชน ครอบครัว และชุมชน ประชาชนทั่วไปตกอยู่ในภาวะแวดล้อมของบริโภคนิยม ขาดความพอเพียง ด้านศาสนา ประชาชนส่วนมากไม่ใช้หลักศาสนาในการดำเนินชีวิต สื่อมวลชนจำนวนมากไม่น้อยถูกครอบงำหรือชี้นำจากกลุ่มนายทุนและนักธุรกิจการเมือง ไม่สามารถรักษাজริยธรรม หรือแสดงบทบาทในการต่อต้านการทุจริต

อย่างไรก็ตามท่ามกลางวิกฤติของปัญหายังมีความพยายามของหลายภาคส่วนช่วยกันพัฒนาระบบวิธีการแก้ไขปัญหาทั้งในส่วนที่เป็นหน้าที่ของตนเองหรือองค์กรที่รับผิดชอบ และการผนึกพลังในการทำงานร่วมกันของหลายฝ่าย ได้แก่

บทที่ 1 ความมุ่งมั่นให้ราชการไทยไร้ทุจริต

- 1 ความมุ่งมั่นของฝ่ายการเมืองในการประกาศนโยบายยุทธศาสตร์ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต การส่งเสริมคุณธรรม เศรษฐกิจพอเพียง
- 2 หน่วยงานภาครัฐ มีความพยายามปรับบทบาทและวิธีการทำงานให้เป็นเชิงรุกและเท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
- 3 กระแสการตื่นตัวของภาคประชาสังคม และภาคประชาชนที่ไม่ยอมจำนนกับปัญหาได้รวมตัวกันเป็นองค์กรภาคประชาชน ชุมชน สังคม ภาคธุรกิจ สื่อมวลชน ศาสนสัมพันธ์ จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อต่อต้านทุจริต ตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ และเคลื่อนไหวทางสังคมและการเมือง เรียกร้องให้เกิดการปฏิรูปคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล
- 4 เพื่อสร้างความเข้มแข็ง คุณธรรม จริยธรรมของสังคมไทย จึงจำเป็นต้องมีความร่วมพลังของทุกฝ่ายในสังคมเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับสังคมไทย

1.2 นโยบายรัฐบาลและองค์กร

ทิศทางของการพัฒนาประเทศภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี การปฏิรูปประเทศ การพัฒนาระบบและกลไกการบริหารราชการแผ่นดิน กำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มีเป้าหมายให้ประเทศไทยก้าวพนักับดักประเทศรายได้ปานกลาง เป็นประเทศที่มีรายได้สูงภายใต้โมเดล “ประเทศไทย ๔.๐” ซึ่งจะต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ “Value – Based Economy” หรือ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” และใช้พลังประชารัฐ ซึ่งเป็นการผนึกกำลังภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เป็นกลไกขับเคลื่อนสร้างสมดุลทางเศรษฐกิจและสังคม

ปัญหา
การทุจริต

แนวคิดสำคัญ

แนวคิดสำคัญ

- การสร้างความเข้มแข็งจากภายใน (Strength from Within) ซึ่งมีกลไกการขับเคลื่อนที่ต้องดำเนินการไปพร้อมกันคือ การยกระดับนวัตกรรมของทุกภาคส่วนในประเทศ การสร้างสังคมที่มีจิตวิญญาณของความเป็นผู้ประกอบการ และการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเครือข่าย
- เชื่อมโยงเศรษฐกิจภายในประเทศกับเศรษฐกิจโลก (Connect to the World) โดยการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก กระจายศูนย์กลางการพัฒนาประเทศลงสู่ภูมิภาค อาทิ การกำหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษต่างๆ การส่งเสริมการค้าการลงทุนในท้องถิ่น การจ้างงานในพื้นที่

ปัญหาการทุจริต

มาจากการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ (Procurement Management) ดังที่ปรากฏในสถิติการรับเรื่องร้องเรียน เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงของสำนักงาน ป.ป.ท. (จากเว็บไซต์สำนักงาน ป.ป.ท. <http://www.pacc.go.th/index.php/result> สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๙)

เข้าสู่เว็บไซต์สำนักงาน ป.ป.ท.

ดังนั้น นโยบายการป้องกัน และการปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการเร่งนโยบายป้องกันและแก้ปัญหาคอร์รัปชัน โดยเฉพาะการจัดซื้อจัดจ้างอย่างเร่งด่วน ตอบสนองทั้งความต้องการของภาคประชาชน สังคม ทั้งในประเทศและตอบสนองต่อความน่าเชื่อถือในสายตาของต่างประเทศด้วย อาทิ ปัญหามาตรฐานคุณภาพของสินค้าและบริการที่ภาครัฐต้องปรับปรุงให้เป็นไปตามข้อบังคับของมาตรฐานสากล เป็นต้น

บทที่ 1 ความมุ่งมั่นให้ราชการไทยไร้ทุจริต

สื่อการเรียนรู้

วิดีโอเรื่องที่ 2

สำนึกไทยไม่โกง ของ คตช.

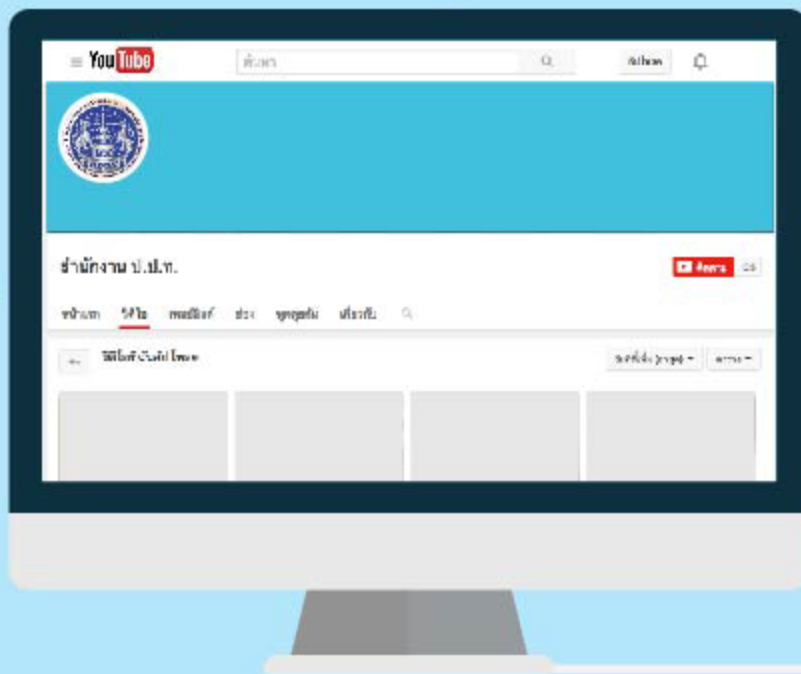
วิดีโอเรื่องที่ 1

ก้าวต่อไปเพื่ออนาคต
สำนึกไทยไม่โกงของ คตช.

วิดีโอเรื่องที่ 3

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน
ไม่ใช่เรื่องไกลตัว ของ ป.ป.ช.

บทที่ 1 ความมุ่งมั่นให้ราชการไทยไร้ทุจริต

วัตถุประสงค์

- 1 เพื่อรับทราบความมุ่งมั่นของรัฐบาล ผู้บริหารหน่วยงานในการป้องกันและปราบปรามทุจริต
- 2 รับทราบการดำเนินงานที่ผ่านมาของหน่วยงาน
- 3 เข้าใจทิศทางการดำเนินงาน และบทบาทของตนในการเป็นผู้บริหารในอนาคต ความพยายามในการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยมีมาอย่างต่อเนื่องในทุกภาคส่วน ทั้งในภาครัฐ เอกชน ประชาชน สื่อมวลชนและในหลายรูปแบบ ทั้งการกำหนดเนื้อหาสาระสำคัญในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และการตั้งหน่วยงาน กำกับดูแล เช่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เป็นต้น รวมถึงความตื่นตัวของหน่วยงานอื่นๆ ในการผลักดันโครงการหรือกิจกรรมในลักษณะหลักสูตรต่างๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๐

มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างเกียรติภูมิข้าราชการ ๕ มาตรา ดังนี้

มาตรา ๓๔ กำหนดให้การจัดระเบียบข้าราชการพลเรือนต้องเป็นไปเพื่อผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพและความคุ้มค่า โดยให้ข้าราชการปฏิบัติราชการอย่างมีคุณภาพ คุณธรรม และคุณภาพชีวิตที่ดี

มาตรา ๓๓ กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตนต่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาอย่างมีคุณธรรมและเที่ยงธรรม และเสริมสร้างแรงจูงใจให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาดำรงตนเป็นข้าราชการที่ดี

มาตรา ๓๘ กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องรักษาจรรยาข้าราชการตามที่ส่วนราชการกำหนดไว้ โดยมุ่งประสงค์ให้เป็นข้าราชการที่ดี มีเกียรติและศักดิ์ศรีความเป็นข้าราชการ และ มาตรา ๓๙ กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาดักเตือนข้าราชการที่ไม่ปฏิบัติตามจรรยาข้าราชการ และนำไปใช้ในการพิจารณาแต่งตั้งเลื่อนเงินเดือนและการพัฒนา

มาตรา ๘๐ กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องรักษาวินัยโดยกระทำการหรือไม่กระทำการตามที่บัญญัติไว้ในหมวดวินัยและการรักษาวินัยโดยเคร่งครัดอยู่เสมอ

มาตรา ๘๓ กำหนดให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัยและป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัย

บทที่ 1 ความมุ่งมั่นให้ราชการไทยไร้ทุจริต

ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๙ กำหนดให้มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่ละประเภทให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมที่กำหนดขึ้น ก.พ. จึงได้กำหนดประมวลจริยธรรมเพื่อใช้บังคับเป็นมาตรฐานทางจริยธรรม สำหรับข้าราชการพลเรือน พนักงานราชการ และลูกจ้างในสังกัดราชการพลเรือน และนำเสนอคณะรัฐมนตรี ซึ่งได้เห็นชอบ และประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ มีรายละเอียดดังนี้

คำปรารภ

หมวด ๑ บททั่วไป

หมวด ๒ จริยธรรมข้าราชการพลเรือน

หมวด ๓ กลไกและระบบการบังคับใช้ประมวลจริยธรรม

รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ มาตรา ๗๖

หมวด ๙ การขัดกันแห่งผลประโยชน์

ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน

คำปรารภ

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๕ กำหนดให้มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภทให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมที่กำหนดขึ้น โดยจะต้องมีกลไกและระบบในการดำเนินงาน เพื่อให้การบังคับใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งกำหนดขั้นตอนการลงโทษตามความร้ายแรงแห่งการกระทำ การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดทางวินัย

ก.พ. ในฐานะองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการพลเรือน ได้พิจารณาโดยถี่ถ้วนแล้วเห็นว่า ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนทุกตำแหน่งมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติเพื่อให้ราชการแผ่นดินในส่วนที่ตนรับผิดชอบเกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคม ดังนั้น การใช้อำนาจเพื่อให้หน้าที่ที่ตนรับผิดชอบลุล่วง ข้าราชการพลเรือนทั้งปวงจึงต้องมีคุณธรรม ซึ่งเป็นการอันพึงทำ เพราะนำประโยชน์ให้เกิดแก่ส่วนรวมและตนเอง และศีลธรรมซึ่งเป็นการอันพึงเว้น เพราะเป็นโทษแก่ส่วนรวมและตนเอง ประกอบกันขึ้นเป็นจริยธรรมข้าราชการพลเรือนอันเป็นความประพฤติที่พึงงาม สมกับความเป็นข้าราชการ

อนึ่ง มาตรา ๒๘๐ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่เสนอแนะหรือให้คำแนะนำในการจัดทำหรือปรับปรุงประมวลจริยธรรมตามมาตรา ๒๑๕ และส่งเสริมให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีจิตสำนึกในด้านจริยธรรม รวมทั้งมีหน้าที่รายงานการกระทำที่มีการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมเพื่อให้ผู้ที่รับผิดชอบในการบังคับการให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรม ดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมตามมาตรา ๒๑๕

ดังนั้น บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการพลเรือนทุกตำแหน่งจึงมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวมและประเทศชาติ มีความเป็นกลางทางการเมือง อำนวยความสะดวก และให้บริการแก่ประชาชนตามหลักธรรมาภิบาล โดยจะต้องยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ๘ ประการของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ดังนี้

- (๑) การยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม
- (๒) การมีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบ
- (๓) การยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตนและไม่มีผลประโยชน์

ทับซ้อน

- (๔) การยื่นหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม และถูกกฎหมาย
- (๕) การให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัย และไม่เลือกปฏิบัติ
- (๖) การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง
- (๗) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษามาตรฐาน มีคุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้
- (๘) การยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- (๙) การยึดมั่นในหลักจรรยาวิชาชีพขององค์กร

เพื่อให้เป็นไปตามความในมาตรา ๒๑๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกอบค่านิยมหลักสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ อันผู้ตรวจการแผ่นดินได้ให้คำแนะนำให้หน่วยงานทั้งหลายถือปฏิบัติ ก.พ. โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมขึ้นเป็นประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน เพื่อให้ข้าราชการทั้งหลายเกิดสำนึกถึงซึ่งและเที่ยงธรรมในหน้าที่ ผดุงเกียรติและศักดิ์ศรีข้าราชการควรแก่ความไว้วางใจ และเชื่อมั่นของปวงชน และดำรงตนตั้งมั่นเป็นแบบอย่างที่ดีงาม สมกับความเป็นข้าราชการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงเป็นตัวอย่างแห่งธรรมจรรยาอันสูงสุดเพื่อใช้บังคับเป็นมาตรฐานกลางไว้ ดังต่อไปนี้

หมวด ๑
บททั่วไป

ข้อ ๑ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันครบเก้าสิบวัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๒ ในประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนนี้

“ประมวลจริยธรรม” หมายความว่า ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ฉบับนี้

“ข้าราชการ” หมายความว่า ข้าราชการพลเรือน พนักงานราชการ และลูกจ้างในสังกัดราชการพลเรือน

“หัวหน้าส่วนราชการ” หมายความว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดในกรณีที่เป็นข้าราชการส่วนภูมิภาค

“คณะกรรมการจริยธรรม” หมายความว่า คณะกรรมการจริยธรรมประจำส่วนราชการ

“ของขวัญ” หมายความว่า ของขวัญตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตหรือกฎหมายเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม

“หัวหน้าส่วนราชการ” หมายความว่า รวมถึงผู้ว่าราชการจังหวัดในกรณีที่เป็นข้าราชการส่วนภูมิภาค
“คณะกรรมการจริยธรรม” หมายความว่า คณะกรรมการจริยธรรมประจำส่วนราชการ
“ของขวัญ” หมายความว่า ของขวัญตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตหรือกฎหมายเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์
ส่วนรวม

หมวด ๒

จริยธรรมข้าราชการพลเรือน

ข้อ ๓ ข้าราชการต้องยึดมั่นในจริยธรรมและยืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรม
โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(๑) ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมอย่างตรงไปตรงมา และไม่กระทำการเลียงประมวล
จริยธรรมนี้ ในกรณีที่มีข้อสงสัยหรือมีผู้ทักท้วงว่าการกระทำใดของข้าราชการอาจขัดประมวล
จริยธรรม ข้าราชการต้องไม่กระทำการดังกล่าว หรือหากกำลังกระทำการดังกล่าว ต้องหยุดกระทำการ
และส่งเรื่องให้คณะกรรมการจริยธรรมพิจารณาวินิจฉัย ในกรณีที่คณะกรรมการจริยธรรมวินิจฉัยว่า
การกระทำนั้นขัดประมวลจริยธรรม ข้าราชการจะกระทำการนั้นมีได้

(๒) เมื่อรู้หรือพบเห็นการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมนี้ ข้าราชการมีหน้าที่ต้องรายงาน
การฝ่าฝืนดังกล่าวพร้อมพยานหลักฐาน (หากมี) ต่อหัวหน้าส่วนราชการและหรือคณะกรรมการ
จริยธรรมโดยพลัน

ในกรณีที่หัวหน้าส่วนราชการเป็นผู้ฝ่าฝืนจริยธรรมต้องรายงานต่อปลัดกระทรวง หรือผู้บังคับ
บัญชาเหนือชั้นขึ้นไปของหัวหน้าส่วนราชการนั้นแล้วแต่กรณี และหรือคณะกรรมการจริยธรรม

(๓) ต้องรายงานการดำรงตำแหน่งทั้งที่ได้รับคำตอบแทนและไม่ได้รับคำตอบแทนใน
นิติบุคคลซึ่งมิใช่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน ราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นของรัฐ
และกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ ต่อหัวหน้าส่วนราชการและคณะกรรมการจริยธรรม ในกรณีที่การดำรง
ตำแหน่งนั้น ๆ อาจขัดแย้งกับการปฏิบัติหน้าที่หรืออาจทำให้การปฏิบัติหน้าที่เสียหาย

ความในข้อนี้ให้ใช้บังคับกับการเป็นลูกจ้าง การรับจ้างทำของ การเป็นตัวแทน การเป็นนายหน้า
และการมีนิติสัมพันธ์อื่นในทำนองเดียวกันด้วย

(๔) ในกรณีที่ข้าราชการเข้าร่วมประชุมและพบว่ามีกรกระทำซึ่งมีลักษณะตาม (๒) ของข้อนี้ หรือมีการเสนอเรื่อง ซึ่งมีลักษณะตาม (๒) ของข้อนี้ผ่านข้าราชการ ข้าราชการมีหน้าที่ต้องคัดค้านการกระทำดังกล่าว และบันทึกการคัดค้านของตนไว้ในรายงานการประชุมหรือในเรื่องนั้น แล้วแต่กรณี

ข้อ ๔ ข้าราชการต้องมีจิตสำนึกที่ดีและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ เสียสละ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(๑) อุทิศตนให้กับการปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความรอบคอบระมัดระวัง และเต็มกำลังความสามารถที่มีอยู่ ในกรณีที่ต้องไปปฏิบัติงานอื่นของรัฐด้วย จะต้องไม่ทำให้งานในหน้าที่เสียหาย

(๒) ละเว้นจากการกระทำทั้งปวงที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อตำแหน่งหน้าที่ของตนหรือของข้าราชการอื่น ไม่ก้าวก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการอื่นโดยมิชอบ

(๓) ใช้ดุลพินิจและตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรู้ ความสามารถ เยี่ยงที่ปฏิบัติในวิชาชีพ ตรงไปตรงมา ปราศจากอคติส่วนตัว ความข้อมูลพยานหลักฐานและความเหมาะสมของแต่ละกรณี

(๔) เมื่อเกิดความผิดพลาดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ ต้องรีบแก้ไขให้ถูกต้อง และแจ้งให้หัวหน้าส่วนราชการทราบโดยพลัน

(๕) ไม่ขัดขวางการตรวจสอบของหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบตามกฎหมายหรือประชาชน ต้องให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบตามกฎหมายหรือประชาชนในการตรวจสอบ โดยให้ข้อมูลที่เป็นจริงและครบถ้วน เมื่อได้รับคำร้องขอในการตรวจสอบ

(๖) ไม่สั่งราชการด้วยวาจาในเรื่องที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ ในกรณีที่สั่งราชการด้วยวาจาในเรื่องดังกล่าว ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาบันทึกเรื่องเป็นลายลักษณ์อักษรตามคำสั่ง เพื่อให้ผู้สั่งพิจารณาสั่งการต่อไป

ข้อ ๕ ข้าราชการต้องแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่ และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ เหนือกว่าประโยชน์ส่วนตัว โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(๑) ไม่นำความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ตนมีต่อบุคคลอื่น ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่น้อง พรรคพวก เพื่อนฝูง หรือผู้มีบุญคุณส่วนตัว มาประกอบการใช้ดุลพินิจให้เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลนั้น หรือปฏิบัติต่อบุคคลนั้นต่างจากบุคคลอื่นเพราะชอบหรือชัง

(๒) ไม่ใช้เวลาราชการ เงิน ทรัพย์สิน บุคลากร บริการ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกของทางราชการไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของตนเองหรือผู้อื่น เว้นแต่ได้รับอนุญาตโดยชอบด้วยกฎหมาย

(๓) ไม่กระทำการใด หรือดำรงตำแหน่ง หรือปฏิบัติภารกิจในฐานะส่วนตัว ซึ่งก่อให้เกิดความเคลือบแคลงหรือสงสัยว่าจะขัดกับประโยชน์ส่วนรวมที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน้าที่

ในกรณีมีความเคลือบแคลงหรือสงสัย ให้ข้าราชการผู้นั้นยุติการกระทำดังกล่าวไว้ก่อนแล้วแจ้งให้ผู้บังคับบัญชา หัวหน้าส่วนราชการ และคณะกรรมการจริยธรรมพิจารณา เมื่อคณะกรรมการจริยธรรมวินิจฉัยเป็นประการใดแล้วจึงปฏิบัติตามนั้น

(๔) ในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบในหน่วยงานโดยตรงหรือหน้าที่อื่นในราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานของรัฐ ข้าราชการต้องยึดถือประโยชน์ของทางราชการเป็นหลัก ในกรณีที่มีความขัดแย้งระหว่างประโยชน์ของทางราชการ หรือประโยชน์ส่วนรวมกับประโยชน์ส่วนตนหรือส่วนกลุ่ม อันจำเป็นต้องวินิจฉัยหรือชี้ขาด ต้องยึดประโยชน์ของทางราชการ และประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

ข้อ ๖ ข้าราชการต้องละเว้นจากการแสวงประโยชน์ที่มีขอบโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ และไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(๑) ไม่เรียก รับ หรือยอมจะรับ หรือยอมให้ผู้อื่นเรียก รับ หรือยอมจะรับสิ่งของขวัญ แทนตนหรือญาติของตน ไม่ว่าจะก่อนหรือหลังดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ก็ตาม เว้นแต่เป็นการให้โดยธรรมจรรยา หรือเป็นการให้ตามประเพณีหรือให้แก่บุคคลทั่วไป

(๒) ไม่ใช่ตำแหน่ง หรือกระทำการที่เป็นคุณ หรือเป็นโทษแก่บุคคลใด เพราะมีอคติ

(๓) ไม่เสนอ หรืออนุมัติโครงการ การดำเนินการ หรือการทำนิติกรรมหรือสัญญา ซึ่งตนเองหรือบุคคลอื่นจะได้ประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายหรือประมวลจริยธรรมนี้

ข้อ ๗ ข้าราชการต้องเคารพและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอย่างตรงไปตรงมา โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(๑) ไม่ละเมิดรัฐธรรมนูญ กฎหมาย กฎ ข้อบังคับหรือมติคณะรัฐมนตรีที่ชอบด้วยกฎหมาย ในกรณีมีข้อสงสัย หรือมีข้อทักท้วงว่าการกระทำไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรีที่ชอบด้วยกฎหมาย ข้าราชการต้องแจ้งให้หัวหน้าส่วนราชการและคณะกรรมการจริยธรรมพิจารณา และจะดำเนินการต่อไปได้ต่อเมื่อได้ข้อมูลจากหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่แล้ว

(๒) ในกรณีที่เห็นว่าคำสั่งผู้บังคับบัญชา หรือการดำเนินการใดที่ตนมีส่วนเกี่ยวข้องไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ กฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ต้องทักท้วงเป็นลายลักษณ์อักษรไว้

(๓) ในกรณีที่เห็นว่ามติคณะรัฐมนตรีไม่ชอบด้วยกฎหมาย ต้องทำเรื่องเสนอให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณา และส่งเรื่องให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีดำเนินการให้ได้ข้อยุติทางกฎหมายต่อไป

(๔) ไม่เลียงกฎหมาย ใช้หรือแนะนำให้ใช้ช่องว่างของกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของคนเพื่อประโยชน์ของตนเองหรือผู้อื่น และต้องเร่งแก้ไขช่องว่างดังกล่าวโดยเร็ว

(๕) ไม่ยอมให้บุคคลอื่นอาศัยชื่อตนเองถือครองทรัพย์สิน สิทธิ หรือประโยชน์อื่นใดแทนบุคคลอื่นอันเป็นการเลียงกฎหมาย หรือใช้ชื่อบุคคลอื่นถือครองสิ่งดังกล่าวแทนตนเพื่อปกปิดทรัพย์สินของตน

(๖) เมื่อทราบว่ามีกรณีละเมิด หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายในส่วนราชการของตน หัวหน้าส่วนราชการต้องดำเนินการที่จำเป็น เพื่อให้เกิดการเคารพกฎหมายขึ้นโดยเร็ว

(๗) เมื่อได้รับคำร้อง หรือคำแนะนำจากผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือหน่วยงานอื่นว่ากฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของส่วนราชการของตน สร้างภาระเกินสมควรแก่ประชาชน หรือสร้างความไม่เป็นธรรมให้เกิดขึ้น ต้องดำเนินการทบทวนกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับดังกล่าวโดยเร็ว

ข้อ ๘ ข้าราชการต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม เป็นกลางทางการเมือง ให้บริการแก่ประชาชนโดยมีอัธยาศัยที่ดีและไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(๑) ปฏิบัติหน้าที่ให้สุจริต โดยไม่หลีกเลี่ยง ละเลย หรือละเว้นการใช้อำนาจเกินกว่าที่มีอยู่ตามกฎหมาย

(๒) ปฏิบัติหน้าที่ หรือดำเนินการอื่น โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิเสรีภาพของบุคคล ไม่กระทำการให้กระทบสิทธิเสรีภาพของบุคคลหรือก่อภาระหรือหน้าที่ให้บุคคลโดยไม่มีอำนาจตามกฎหมาย

(๓) ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนโดยมีอัธยาศัยที่ดี ปราศจากอคติ และไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลผู้มาติดต่อโดยไม่เป็นธรรมในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา อุปรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ เว้นแต่จะดำเนินการตามมาตรการที่รัฐกำหนดขึ้น เพื่อขจัดอุปสรรค หรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเป็นการเลือกปฏิบัติที่มีเหตุผล เป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป

(๔) ละเว้นการให้สัมภาษณ์ การอภิปราย การแสดงปาฐกถา การบรรยาย หรือการวิพากษ์วิจารณ์อันกระทบต่อความเป็นกลางทางการเมือง เว้นแต่เป็นการแสดงความเห็นทางวิชาการตามหลักวิชา

(๕) ไม่เอื้อประโยชน์เป็นพิเศษให้แก่ญาติพี่น้อง พรรคพวก เพื่อนฝูงหรือผู้มีบุญคุณและต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมไม่เห็นแก่หน้าผู้ใด

(๖) ไม่ลอกหรือนำผลงานของผู้อื่นมาใช้เป็นของตนเองโดยมิได้ระบุแหล่งที่มา

ข้อ ๘ ข้าราชการต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการอย่างเคร่งครัดและรวดเร็ว ไม่ด่วงเวลาให้เนิ่นช้าและใช้ข้อมูลข่าวสารที่ได้มาจากการดำเนินงานเพื่อการในหน้าที่และให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง ทันการณ์ และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริงโดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(๑) ไม่ใช่ข้อมูลที่ได้มาจากการดำเนินงานไปเพื่อการอื่น อันไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ตนเองหรือบุคคลอื่น

(๒) ชี้แจง แสดงเหตุผลที่แท้จริงอย่างครบถ้วนในกรณีที่กระทำการอันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพบุคคลอื่น ไม่นุญาติ หรือไม่นุมนัดตามคำขอของบุคคล หรือเมื่อบุคคลร้องขอตามกฎหมาย เว้นแต่การอันคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้กำหนดยกเว้นไว้ ทั้งนี้ จะต้องดำเนินการภายในสิบห้าวันทำการ นับแต่กระทำการดังกล่าวหรือได้รับการร้องขอ

ข้อ ๑๐ ข้าราชการต้องมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษาคุณภาพและมาตรฐานแห่งวิชาชีพ โดยเคร่งครัด โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(๑) ปฏิบัติงานโดยมุ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานให้เกิดผลดีที่สุดจนเต็มกำลังความสามารถ

(๒) ใช้งบประมาณ ทรัพย์สิน สิทธิและประโยชน์ที่ทางราชการจัดให้ ด้วยความประหยัด คุ่มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย

(๓) ใช้ความรู้ความสามารถ ความระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ ตามคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพโดยเคร่งครัด

ข้อ ๑๑ ข้าราชการต้องยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(๑) ไม่แสดงการต่อต้านการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือสนับสนุนให้นำการปกครองในระบอบอื่นที่ไม่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมาใช้ในประเทศไทย

(๒) จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และไม่ละเมิดองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี และพระราชทายาทไม่ว่าทางกาย หรือทางวาจา

ข้อ ๑๒ ข้าราชการต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงตน รักษาชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของราชการโดยรวม โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(๑) ไม่ละเมิดหลักสำคัญทางศีลธรรม ศาสนา และประเพณี ในกรณีที่มีข้อขัดแย้งระหว่างประมวลจริยธรรมนี้กับหลักสำคัญทางศีลธรรม ศาสนา หรือประเพณี ข้าราชการต้องเสนอเรื่องให้คณะกรรมการจริยธรรมพิจารณาวินิจฉัย

(๒) หัวหน้าส่วนราชการและผู้บังคับบัญชาในส่วนราชการทุกระดับชั้นต้องปกครองผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาด้วยความเที่ยงธรรม โดยไม่เห็นแก่ความสัมพันธ์หรือบุญคุณส่วนตัว และควบคุมให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมโดยเคร่งครัด

(๓) หัวหน้าส่วนราชการและผู้บังคับบัญชาในส่วนราชการทุกระดับชั้นต้องสนับสนุนส่งเสริมและยกย่องผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาที่มีความซื่อสัตย์ มีผลงานดีเด่น มีความรู้ความสามารถ และขยันขันแข็ง ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง และยึดมั่นในระบบคุณธรรม

(๔) ไม่กระทำการใดอันอาจนำความเสื่อมเสียและไม่ไว้วางใจให้เกิดแก่ส่วนราชการหรือราชการโดยรวม

(๑) ไม่แสดงการต่อต้านการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือสนับสนุนให้นำการปกครองในระบอบอื่นที่ไม่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมาใช้ในประเทศไทย

(๒) จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และไม่ละเมิดองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี และพระรัชทายาทไม่ว่าทางกาย หรือทางวาจา

ข้อ ๑๒ ข้าราชการต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงตน รักษาชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของราชการโดยรวม โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(๑) ไม่ละเมิดหลักสำคัญทางศีลธรรม ศาสนา และประเพณี ในกรณีที่มีข้อขัดแย้งระหว่างประมวลจริยธรรมนี้กับหลักสำคัญทางศีลธรรม ศาสนา หรือประเพณี ข้าราชการต้องเสนอเรื่องให้คณะกรรมการจริยธรรมพิจารณาวินิจฉัย

(๒) หัวหน้าส่วนราชการและผู้บังคับบัญชาในส่วนราชการทุกระดับชั้นต้องปกครองผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาด้วยความเที่ยงธรรม โดยไม่เห็นแก่ความสัมพันธ์หรือบุญคุณส่วนตัว และควบคุมให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมโดยเคร่งครัด

(๓) หัวหน้าส่วนราชการและผู้บังคับบัญชาในส่วนราชการทุกระดับชั้นต้องสนับสนุนส่งเสริมและยกย่องผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาที่มีความซื่อสัตย์ มีผลงานดีเด่น มีความรู้ความสามารถ และขยันขันแข็ง ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง และยึดมั่นในระบบคุณธรรม

(๔) ไม่กระทำการใดอันอาจนำความเสื่อมเสียและไม่ไว้วางใจให้เกิดแก่ส่วนราชการหรือราชการโดยรวม

หมวด ๓

กลไกและระบบการบังคับใช้ประมวลจริยธรรม

ส่วนที่ ๑

องค์กรคุ้มครองจริยธรรม

ข้อ ๑๓ ก.พ. มีหน้าที่ควบคุมกำกับให้มีการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมอย่างทั่วถึงและจริงจัง โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) วางระเบียบเพื่อกำหนดการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การใช้บังคับประมวลจริยธรรม

(๒) คຸ້ມครองและประกันความเป็นอิสระและเที่ยงธรรมของคณะกรรมการจริยธรรมและ
กลุ่มงานคຸ້ມครองจริยธรรม

(๓) คຸ້ມครองข้าราชการซึ่งปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้โดยตรงไปตรงมามิให้
ผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรมต่อข้าราชการผู้นั้น

(๔) เผยแพร่และปลูกฝังจริยธรรมให้เป็นที่รับทราบอย่างกว้างขวางทั้งในหมู่ข้าราชการ
และประชาชน

(๕) ส่งเสริมและยกย่องส่วนราชการ หัวหน้าส่วนราชการ ผู้บังคับบัญชา และข้าราชการ
ที่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมอย่างจริงจัง

(๖) ติดตาม สอดส่องการใช้บังคับ และการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้ ในกรณีมีการ
ฝ่าฝืนจริยธรรมและยังไม่มี การดำเนินการใด ก.พ.อาจมีมติให้หัวหน้าส่วนราชการของข้าราชการ
ผู้ฝ่าฝืนปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมได้

(๗) ประสานงานกับผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อให้การปฏิบัติตามค่านิยมหลักสำหรับ
ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตลอดจนประมวลจริยธรรมนี้มีผลใช้บังคับ
อย่างจริงจัง มีประสิทธิภาพและทั่วถึง

(๘) ประเมินผลการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้ ของหัวหน้าส่วนราชการ คณะกรรมการ
จริยธรรม และข้าราชการทั้งปวง และจัดทำรายงานประจำปีเสนอคณะรัฐมนตรี และผู้ตรวจการ
แผ่นดิน แล้วเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ

(๙) ศึกษา และวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาอันเกิดจากประมวลจริยธรรมนี้

(๑๐) ประมวลการตีความและวินิจฉัยปัญหาอันเกิดจากการใช้บังคับประมวลจริยธรรมนี้ทุกปี
และเผยแพร่ให้ข้าราชการทราบเพื่อยึดถือและเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

(๑๑) ทบทวนว่าสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลจริยธรรมนี้หรือไม่ทุกสี่ปี

(๑๒) ดำเนินการอื่นตามประมวลจริยธรรมนี้ หรือตามที่จะตกลงกับผู้ตรวจการแผ่นดิน

ข้อ ๑๔ ให้ ก.พ. โดยข้อเสนอของหัวหน้าส่วนราชการ แต่งตั้งคณะกรรมการจริยธรรม
ประจำส่วนราชการขึ้น เพื่อควบคุม กำกับให้มีการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้

คณะกรรมการจริยธรรมประกอบด้วย

(๑) ประธานกรรมการ ซึ่งหัวหน้าส่วนราชการเสนอจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกผู้มี
ความซื่อสัตย์เป็นประจักษ์โดยได้รับความเห็นชอบจาก ก.พ.

(๒) กรรมการผู้ดำรงตำแหน่งประเภทบริหารหรือประเภทอำนวยการเลือกกันเองให้เหลือสองคน

(๓) กรรมการสองคนซึ่งเป็นข้าราชการในส่วนราชการที่ได้รับคัดเลือกจากข้าราชการพนักงานราชการและลูกจ้างของส่วนราชการนั้น ตามวิธีการดำเนินการที่แต่ละส่วนราชการเห็นสมควร

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสองคน ซึ่งหัวหน้าส่วนราชการและรองหัวหน้าส่วนราชการร่วมกันเสนอ

ให้หัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรมเป็นเลขานุการคณะกรรมการจริยธรรม

กรรมการจริยธรรมต้องไม่เคยถูกลงโทษทางวินัย และเป็นผู้มีเกียรติ เป็นที่ยอมรับของส่วนราชการนั้น

ข้อ ๑๕ คณะกรรมการจริยธรรมมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) ควบคุม กำกับ ส่งเสริมและให้คำแนะนำในการใช้บังคับประมวลจริยธรรมนี้ในส่วนราชการ

(๒) สอดส่องดูแลให้มีการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมในส่วนราชการ ในกรณีที่มีข้อสงสัยหรือมีข้อร้องเรียนว่ามีการฝ่าฝืนจริยธรรม ให้ส่งเรื่องให้หัวหน้าส่วนราชการเพื่อปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้โดยเร็ว

(๓) พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาอันเกิดจากการใช้บังคับประมวลจริยธรรมนี้ในส่วนราชการ เมื่อได้วินิจฉัยแล้วให้ส่งคำวินิจฉัยให้ ก.พ. โดยพลัน ถ้า ก.พ. มิได้วินิจฉัยเป็นอย่างอื่นภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ ก.พ. รับเรื่อง ให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการจริยธรรมเป็นที่สุด

(๔) ส่งเรื่องให้ ก.พ. พิจารณาวินิจฉัยในกรณีที่เห็นว่าเรื่องนั้นเป็นเรื่องสำคัญหรือมีผลกระทบในวงกว้างหลายส่วนราชการ และยังไม่มีความวินิจฉัยของ ก.พ. หรือผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๕) คุ้มครองและประกันความเป็นอิสระและเที่ยงธรรมของกลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรมของส่วนราชการ

(๖) คุ้มครองข้าราชการซึ่งปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้โดยตรงไปตรงมา มิให้ผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรมต่อข้าราชการผู้นั้น

(๗) เสนอผลการประเมินการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้ของหัวหน้าส่วนราชการต่อ ก.พ. และประเมินผลการปฏิบัติงานของกลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรมของส่วนราชการเพื่อเสนอหัวหน้าส่วนราชการเพื่อประกอบการเลื่อนเงินเดือน หรือเลื่อนตำแหน่งข้าราชการในกลุ่มงาน

(๘) เสนอแนะการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลจริยธรรมนี้ หรือการอื่นที่เห็นสมควรต่อ ก.พ.

(๙) ดำเนินการอื่นตามประมวลจริยธรรมนี้ หรือตามที่ ก.พ. มอบหมาย

การประชุมคณะกรรมการจริยธรรมให้นำกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง มาใช้บังคับ

ข้อ ๑๖ หัวหน้าส่วนราชการ และผู้บริหารส่วนราชการตั้งแต่ผู้ดำรงตำแหน่งประเภทบริหาร ประเภทอำนวยการ หรือดำรงตำแหน่งประเภทอื่นที่ทำหน้าที่เป็นผู้บังคับบัญชาที่มีหน้าที่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้ และประพฤตินให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ความคุมให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้ สนับสนุนส่งเสริมผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาที่มีความซื่อสัตย์ มีผลงานและความรู้ความสามารถ และปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) คุ้มครองและประกันความเป็นอิสระและเที่ยงธรรมของกลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม ของส่วนราชการ

(๒) คุ้มครองข้าราชการซึ่งปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้อย่างตรงไปตรงมา มิให้ถูกกลั่นแกล้ง หรือถูกใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรม ในกรณีที่หัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารส่วนราชการตั้งแต่ประเภท อำนวยการขึ้นไป ถูกข้าราชการผู้ใดกล่าวหาว่าไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้ ข้าราชการผู้ถูก กล่าวหาานั้นไม่อาจดำเนินการเกี่ยวกับการออกคำสั่งแต่งตั้ง โยกย้าย เลื่อนเงินเดือน แต่งตั้ง คณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงหรือคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย หรือการดำเนินการใดที่เป็น ผลร้ายหรือกระทบต่อสิทธิหน้าที่ของข้าราชการผู้กล่าวหาานั้น จะกระทำมิได้เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบ จากคณะกรรมการจริยธรรมประจำส่วนราชการแล้ว

(๓) ส่งเสริมและเผยแพร่การปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้อย่างสม่ำเสมอ

(๔) ติดตามสอดส่องให้ข้าราชการในส่วนราชการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้ อย่างเคร่งครัด

(๕) ปฏิบัติตามมติหรือคำวินิจฉัย ก.พ. หรือคณะกรรมการจริยธรรม คำแนะนำของ ผู้ตรวจการแผ่นดิน ในกรณีที่คณะกรรมการจริยธรรมมีคำวินิจฉัยใด และหัวหน้าส่วนราชการไม่เห็น พ้องด้วยกับคำวินิจฉัยนั้น ให้เสนอความเห็นของคนและคำวินิจฉัยของคณะกรรมการจริยธรรมไปให้ ก.พ. วินิจฉัยได้ เว้นแต่กรณีนั้นมีคำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือ ก.พ. วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดไว้แล้ว

(๖) รวบรวมปัญหาการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้ และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงประมวลจริยธรรมนี้ หรือการอื่นตามที่เห็นสมควรเสนอต่อ ก.พ.

(๗) ดำเนินการอื่นตามประมวลจริยธรรมนี้ หรือตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือ ก.พ. มอบหมาย

ข้อ ๑๗ ให้จัดตั้งกลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรมขึ้นในทุกส่วนราชการขึ้นตรงต่อหัวหน้าส่วนราชการ มีหน้าที่คุ้มครองจริยธรรมตามประมวลจริยธรรมนี้ ซึ่งมีความเป็นอิสระ โดยมีข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งประเภทบริหารระดับต้นขึ้นไปเป็นหัวหน้ากลุ่ม และมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินการเผยแพร่ ปลูกฝัง ส่งเสริม ยกย่องข้าราชการที่เป็นแบบอย่างที่ดี และติดตามสอดส่องการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้อย่างสม่ำเสมอ

(๒) สืบสวนข้อเท็จจริงการฝ่าฝืนจริยธรรมเพื่อรายงานผลให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณา ทั้งนี้ โดยอาจมีผู้ร้องขอหรืออาจดำเนินการตามที่หัวหน้าส่วนราชการมอบหมาย หรือตามที่เห็นสมควรก็ได้

(๓) ให้ความช่วยเหลือและดูแลข้าราชการซึ่งปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้อย่างตรงไปตรงมา มิให้ถูกกลั่นแกล้งหรือถูกใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรม

ให้นำความในข้อ ๑๖ (๒) มาใช้กับข้าราชการในกลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรมด้วย โดยอนุโลม โดยให้ ก.พ. เป็นผู้ให้ความเห็นชอบ

(๔) ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการจริยธรรมประจำส่วนราชการ

(๕) ดำเนินการอื่นตามที่กำหนดในประมวลจริยธรรมนี้ หรือตามที่หัวหน้าส่วนราชการ คณะกรรมการจริยธรรม หรือตามที่ ก.พ. มอบหมาย ทั้งนี้ โดยไม่กระทบต่อความเป็นอิสระของผู้ดำรงตำแหน่งในกลุ่มงานดังกล่าว

ส่วนที่ ๒

ระบบการบังคับใช้ประมวลจริยธรรม

ข้อ ๑๘ การฝ่าฝืนจริยธรรมตามความในหมวด ๒ ของประมวลจริยธรรมนี้เป็นความผิดวินัย ตามกฎหมายว่าด้วยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗ หรือระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๓๗ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๙ เมื่อมีกรณีการฝ่าฝืนจริยธรรม ผู้บังคับบัญชาอาจสั่งลงโทษทางวินัย ว่ากล่าวตักเตือน ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือหรือสั่งให้ได้รับการพัฒนาตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๒๐ ให้หัวหน้าส่วนราชการ คณะกรรมการจริยธรรม และ ก.พ. ส่งเสริมจริยธรรมข้าราชการ โดยอย่างน้อยต้องดำเนินการ ดังนี้

(๑) ในการบรรจุแต่งตั้ง เลื่อนเงินเดือน ย้ายหรือโอนข้าราชการ ให้ใช้พฤติกรรมทางจริยธรรมของผู้นั้นพิจารณาควบคู่กับความรู้ความสามารถ

(๒) ปลุกฝังจริยธรรมให้ข้าราชการใหม่ จัดให้ข้าราชการลงลายมือชื่อรับทราบประมวลจริยธรรม จัดให้มีสมุดบันทึกประวัติในส่วนที่เกี่ยวกับจริยธรรมของข้าราชการแต่ละคน รวมทั้งจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมผู้บริหาร และข้าราชการอย่างสม่ำเสมอ

(๓) ประเมินการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมของข้าราชการ

(๔) คุ้มครองข้าราชการผู้ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้อย่างเพียงพอ

(๕) ยกย่องข้าราชการและส่วนราชการที่ถือปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้โดยเคร่งครัด

(๖) คอบข้อสงสัยหรือคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้

(๗) จัดให้มีการศึกษาค่านิยมที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้ และดำเนินการแก้ไขปรับเปลี่ยนค่านิยมนั้น

(๘) เผยแพร่ให้ประชาชน ผู้เป็นคู่สมรส ญาติ พี่น้อง พรรคพวกเพื่อนฝูงของข้าราชการ ตลอดจนประชาชนผู้มาติดต่อราชการทราบประมวลจริยธรรมของข้าราชการ เพื่อไม่ทำการอันเป็นการส่งเสริมหรือก่อให้เกิดการฝ่าฝืนจริยธรรม

(๙) จัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้

ข้อ ๒๑ เมื่อมีปัญหาการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้ในเรื่องใด ข้าราชการอาจเสนอเรื่องที่เป็นปัญหาดังกล่าวให้หัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรมของส่วนราชการที่ตนสังกัดนำเสนอเพื่อขอคำวินิจฉัยหรืออนุญาตแล้วแต่กรณีจากคณะกรรมการจริยธรรมได้ ในกรณีที่เรื่องนั้นเป็นเรื่องสำคัญหรือมีผลกระทบในวงกว้างหลายส่วนราชการ และยังไม่มีความวินิจฉัยของ ก.พ. หรือผู้ตรวจการแผ่นดินแล้วแต่กรณี คณะกรรมการจริยธรรมอาจส่งเรื่องให้ ก.พ. วินิจฉัย

ในกรณีที่ ก.พ. เห็นว่าเรื่องดังกล่าวตามวรรคหนึ่งเป็นเรื่องสำคัญอันควรแก่การขอคำแนะนำจากผู้ตรวจการแผ่นดินก็ให้กระทำได้

ข้าราชการที่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการจริยธรรม ก.พ. หรือผู้ตรวจการแผ่นดิน
ไม่ต้องรับผิดชอบทางวินัย

ข้อ ๒๒ ในกรณีที่จำเป็นต้องดำเนินการเรื่องใดโดยด่วน หากปล่อยให้เนิ่นช้าไปจะกระทบ
ต่อประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์ของทางราชการ และไม่อาจเรียกประชุมคณะกรรมการจริยธรรม
ได้ทัน ข้าราชการอาจขอคำแนะนำจากหัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรมของส่วนราชการที่ตนสังกัด

หัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรมตามวรรคหนึ่งมีหน้าที่ต้องให้คำแนะนำตามสมควร
ตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการจริยธรรม ก.พ. หรือผู้ตรวจการแผ่นดิน หากไม่มีคำวินิจฉัยในเรื่องที่เป็น
ปัญหาก่อน หัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรมอาจให้คำแนะนำโดยยึดประโยชน์สูงสุดของส่วนรวม
เป็นสำคัญ ทั้งต้องมุ่งสร้างความสำนึกและเที่ยงธรรมในหน้าที่ ผดุงเกียรติและศักดิ์ศรีของข้าราชการ
ที่สร้างความไว้วางใจและเชื่อมั่นของปวงชน และการดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีงาม ให้ส่งเรื่อง
ให้คณะกรรมการจริยธรรมและ ก.พ.ทราบ

ข้าราชการที่ปฏิบัติตามคำแนะนำของหัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรมตามแนวทาง
ที่คณะกรรมการจริยธรรม ก.พ. หรือผู้ตรวจการแผ่นดินเคยวินิจฉัยไว้แล้วโดยสุจริตไม่ต้องรับผิด
ทางวินัย

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๒๓ ให้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการจริยธรรมและจัดตั้งกลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม
ในส่วนราชการทุกแห่งภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ประมวลจริยธรรมนี้มีผลใช้บังคับ

ข้อ ๒๔ เมื่อครบหนึ่งปีนับแต่วันที่ประมวลจริยธรรมนี้มีผลใช้บังคับ ให้ ก.พ. จัดให้มี
การประเมินการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้ พร้อมดำเนินการปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติหรือแก้ไข
เพิ่มเติมประมวลจริยธรรมให้เหมาะสม

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้ ก.พ. รับฟังความคิดเห็นจากข้าราชการ หัวหน้ากลุ่มงาน
คุ้มครองจริยธรรม คณะกรรมการจริยธรรม หัวหน้าส่วนราชการ และผู้ตรวจการแผ่นดินอย่างกว้างขวาง
และต้องดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ครบหนึ่งปี
ของการใช้บังคับประมวลจริยธรรมนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๒

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

นายกรัฐมนตรี

ประธาน ก.พ.

รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ มาตรา ๗๖ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

มาตรา ๗๖ รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่น ให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดทำบริการสาธารณะ และการใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน รวมตลอดทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีทัศนคติเป็นผู้ให้บริการประชาชนให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติ และปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

รัฐพึงดำเนินการให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐ ให้เป็นไปตามระบบคุณธรรม โดยกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีมาตรการป้องกันมิให้ผู้ใดใช้อำนาจหรือกระทำการโดยมิชอบที่เป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ หรือกระบวนการแต่งตั้งหรือการพิจารณาความดีความชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว

หมวด ๙
การขัดกันแห่งผลประโยชน์

มาตรา ๑๘๔ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้อง

(๑) ไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๒) ไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

(๓) ไม่รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเป็นพิเศษนอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานปกติ

(๔) ไม่กระทำการใด ๆ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม อันเป็นการขัดขวาง หรือแทรกแซงการใช้สิทธิหรือเสรีภาพของหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนโดยมิชอบ

มาตรานี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภารับ เบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เงินปีพระบรมวงศานุวงศ์ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน และมีให้ ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภารับหรือดำรงตำแหน่งกรรมการ ของรัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา หรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในการบริหารราชการแผ่นดิน ที่เกี่ยวกับกิจการของสภา หรือกรรมการตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ

ให้นำ (๒) และ (๓) มาบังคับใช้แก่คู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา และบุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือ สมาชิกวุฒิสภานั้นที่ดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจาก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาให้กระทำการตามมาตรานี้ด้วย

นโยบายรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

ด้านการส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบใน
ภาครัฐ : ข้อ ๑๐.๕ ใช้มาตรการทางกฎหมาย การปลูกฝัง ค่านิยมคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกในการรักษาคำสัตย์ของความเป็นข้าราชการและความซื่อสัตย์สุจริต ควบคู่กับการบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับอย่างเคร่งครัด ยกเลิกหรือแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่ไม่จำเป็น สร้างภาระแก่ประชาชนเกินควร หรือเปิดช่องโอกาสการทุจริต เช่น ระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง การอนุญาต อนุมัติและการขอรับบริการจากรัฐ ซึ่งมีขั้นตอนยืดเยื้อ ใช้เวลานาน ซ้ำซ้อนและเสียค่าใช้จ่ายทั้งของภาครัฐและประชาชน

มติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๑

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบตามข้อเสนอของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ให้หน่วยงานภาครัฐ นำแนวทาง และมาตรการตามยุทธศาสตร์ชาติ ว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแปลงไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งต่อมาคณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตภาครัฐ ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ได้มีมติ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ กำหนดให้หน่วยงาน ภาครัฐทุกหน่วยงาน จัดทำแผนปฏิบัติการว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๕๕ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๕๕

มติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบในหลักการตามที่สำนักงาน ก.พ.ร. เสนอให้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวง ทุกกระทรวง ส่วนราชการที่อยู่ในบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี และส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง ทุกส่วนราชการ โดยให้เป็นส่วนราชการตามมาตรา ๓๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยกำหนดไว้ในกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ และให้รองหัวหน้าส่วนราชการทำหน้าที่เป็นหัวหน้าศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันอีกตำแหน่งหนึ่ง

บทที่ 1 ความมุ่งมั่นให้ราชการไทยไร้ทุจริต

สถานการณ์การทุจริตในปัจจุบัน

สถานการณ์ปัญหาการคอร์รัปชันในสังคมไทย ได้แพร่กระจายและหยั่งรากลงไปทั่วทุกภาคส่วน จนเกิดเป็นวัฒนธรรมการโกงที่ไม่มีความละอาย แม้ต้องกระทำผิดต่อศีลธรรม จริยธรรม คุณธรรม อาทิ

- การโกงข้อสอบ
- การลอกวิทยานิพนธ์
- การทุจริตการสอบ
- การกระทำผิดกฎหมาย
- การยกยอกทรัพย์สิน
- การซื้อสิทธิขายเสียง
- การขายสินค้าไม่ได้คุณภาพ
- การหลอกลวงด้วยการโฆษณา
- การกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาแล้วไม่จ่ายคืน
- การได้ทุนเรียนแล้วไม่ชดใช้ทุน
- การนำเข้าสินค้าหนีภาษี รถหรู นาฬิกา ของแบรนด์เนม ตุ๊กตา สินค้าของใช้อุปโภค บริโภค ฯลฯ
- การคอร์รัปชันในโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐ ที่มีเงินจำนวนมาก

ผลการสำรวจของ
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

โดย นางเสาวนีย์ ไทยรุ่งโรจน์

อธิการบดีมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

เปิดเผยถึงผลการสำรวจดัชนี

สถานการณ์คอร์รัปชันไทย (CSI)

เดือนมิถุนายน ๒๕๕๘ พบว่า

บทที่ 1 ความมุ่งมั่นให้ราชการไทยไร้ทุจริต

1 ดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชันไทย โดยรวมมีคะแนนดีขึ้น โดยเม็ดเงินที่ต้องจ่ายใต้โต๊ะลดลงจากเดิม ตั้งแต่ทำการสำรวจปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๖ สัดส่วนเงินที่ต้องจ่ายเพิ่มพิเศษให้แก่ข้าราชการและนักการเมืองเพื่อให้ได้สัญญา เฉลี่ยอยู่ที่ ๒๕ - ๓๕ % ของมูลค่างาน หรือรายรับของผู้ประกอบการ แต่สัดส่วนลดลงเรื่อยๆ

การคอร์รัปชันลดลง

ล่าสุดอยู่ที่เพียง **๑-๑๕%** เท่านั้น คิดเป็นเม็ดเงินที่สูญเสียบนค่าการคอร์รัปชัน **๕๓,๗๑๕-๑๖๑,๑๔๕ ล้านบาท** ซึ่งเม็ดเงินดังกล่าวนี้ลดลงจากการสำรวจครั้งก่อน **๑๕๐,๐๐๐-๒๗๐,๐๐๐ ล้านบาท**

2 เมื่อประเมินจาก **วงเงินคอร์รัปชัน** จากงบประมาณรายจ่าย ค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งปลูกสร้าง งบลงทุนและรัฐวิสาหกิจ ปี ๒๕๕๘ ที่มีมูลค่า ๒๕๗ ล้านล้านบาท

“การทุจริตคอร์รัปชันที่ลดลง ทำให้ประเทศมีรายจ่ายรั่วไหลลดลง **เฉลี่ยมากกว่า ๑๕๐,๐๐๐-๑๘๐,๐๐๐ ล้านบาท** ซึ่งให้เห็นว่าหากปีนี้มี การขับเคลื่อนเม็ดเงินลงทุนของประเทศ จะทำให้ได้ประโยชน์ถึงมือประชาชนทุกบาททุกสตางค์ โดยการลดการเรียกเงินสินบนต่างๆ ๑% จะทำให้มูลค่า **การคอร์รัปชันลดลง ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท**”

บทที่ 1 ความมุ่งมั่นให้ราชการไทยไร้ทุจริต

2016
THAILAND

Score
35

Rank
101/176

สรุปอันดับการคอร์รัปชันของประเทศไทย

จากสถิติผลการจัดอันดับดัชนี
ความโปร่งใสนานาชาติ
ประจำปี ๒๕๕๙

ประเทศไทยได้คะแนน ๓๕ คะแนน จากคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน อยู่ในอันดับที่ ๑๐๑ จาก ๑๗๖ ประเทศ ซึ่งคะแนนลดลงจากปี ๒๕๕๘ ที่ได้รับ ๓๘ คะแนน อยู่ในระดับเดียวกับกับประเทศฟิลิปปินส์ โดยในประเทศอาเซียนมีประเทศที่มีคะแนนอันดับดัชนีความโปร่งใสในระดับดี คือประเทศสิงคโปร์ ได้ ๘๔ คะแนน รองลงมาคือ มาเลเซีย ๔๙ คะแนน อันดับที่ ๓ คือ อินโดนีเซีย ได้ ๓๗ คะแนน ส่วนประเทศที่ได้รับคะแนนมากขึ้น คือ ประเทศพม่า มีคะแนน ๒๘ คะแนน จากเดิมเพียงแค่ ๒๑ คะแนนเท่านั้น

RANK COUNTRY/TERRITORY SCORE

1	Denmark	91
2	Finland	90
3	Sweden	89
4	New Zealand	88
101	Thailand	35

บทที่ 1 ความมุ่งมั่นให้ราชการไทยไร้ทุจริต

2016
THAILAND

Score

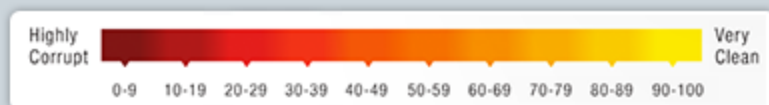
35

Rank

101/176

มีประชากรโลกมากกว่า 6 ล้านล้านคน

อาศัยอยู่ในประเทศที่มีปัญหาด้านคอร์รัปชันอย่างรุนแรง ส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆ เช่น ความยากจนของประชาชนส่วนใหญ่ การค้ามนุษย์ มาตรฐานการศึกษาต่ำ การทำลายสภาพแวดล้อม และผู้ก่อการร้าย

ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perception Index)

Rank	Country	CPI 2016 Score	CPI 2015 Score	CPI 2014 Score	CPI 2013 Score
7	Singapore	84	85	84	86
55	Malaysia	49	50	52	50
76	Indonesia	37	36	34	32
101	Thailand	35	38	38	35
101	Philippines	35	35	38	36
113	Vietnam	33	31	31	31
123	Laos	30	25	25	26
136	Myanmar	28	21	21	21
156	Cambodia	21	22	21	20

100 = Highly clean 0 = Highly corrupt

บทที่ 1 ความมุ่งมั่นให้ราชการไทยไร้ทุจริต

จากตาราง CPI ให้เรียงลำดับประเทศที่มีการคอร์รัปชันน้อยที่สุดไปมากที่สุด โดยให้ลากตัวเลขมาวางให้ถูกต้อง

Corruption Perception Index

Country	CPI 2015 Score
Indonesia	36
Thailand	38
Cambodia	22
Philippines	35
Singapore	85
Malaysia	50

1 2 3 4 5 6

- Indonesia
- Thailand
- Cambodia
- Philippines
- Singapore
- Malaysia

ส่งคำตอบ

กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

1. ท่านคิดว่าตนเองมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตที่อาจจะเกิดขึ้นในหน่วยงานหรือไม่ อย่างไร
2. ท่านจะดำเนินการเพื่อให้นโยบายของรัฐบาลให้ประสบความสำเร็จอย่างไร

บทที่

02

ปัจจัยเสี่ยงของการปฏิบัติราชการ :

กลุ่มพรางของการทำงานไม่มีประสิทธิภาพและประชาชนไม่เชื่อถือไว้วางใจ

- 2.1 รูปแบบการคอร์รัปชัน
- 2.2 ทฤษฎี ความหมายที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชัน
- 2.3 ระบบอุปถัมภ์
- 2.4 ทัศนศึกษา
 - รัฐมนตรีกับกรณีอื้อฉาว
 - ความเป็น “คนดี” นั้นผิดด้วยหรือ
 - “ผู้ใหญ่” ชอบสั่ง

บทที่ 2 ปัจจัยเสี่ยงของการปฏิบัติราชการ

วัตถุประสงค์

- 1 อธิบายผลกระทบของการทุจริตในหน่วยงานได้
- 2 เข้าใจปัจจัยที่เอื้อต่อการทุจริตในการทำงาน เช่น ระบบอุปถัมภ์ กฎหมายที่เข้าใจยาก การใช้ดุลยพินิจ โปร่งใส การมีส่วนร่วม
- 3 เข้าใจเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน

การทำงานไม่มีประสิทธิภาพและไม่ได้ได้รับความไว้วางใจจากประชาชน เป็นจุดอ่อนสำคัญที่เป็นต้นทุนของความเป็นข้าราชการ เพราะว่าข้าราชการปฏิบัติงานได้ ภายใต้วางใจของประชาชน ยิ่งประชาชนมีความเชื่อถือไว้วางใจข้าราชการมาก เชื่อว่าข้าราชการมีความซื่อสัตย์ ทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว ข้าราชการก็จะสามารถทำงานได้อย่างไม่มีอุปสรรค ไม่ต้องมีการตรวจสอบ หรืออธิบาย ชี้แจง ทำความเข้าใจ ทำงานแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างทันเวลา ยกตัวอย่างการก่อสร้าง

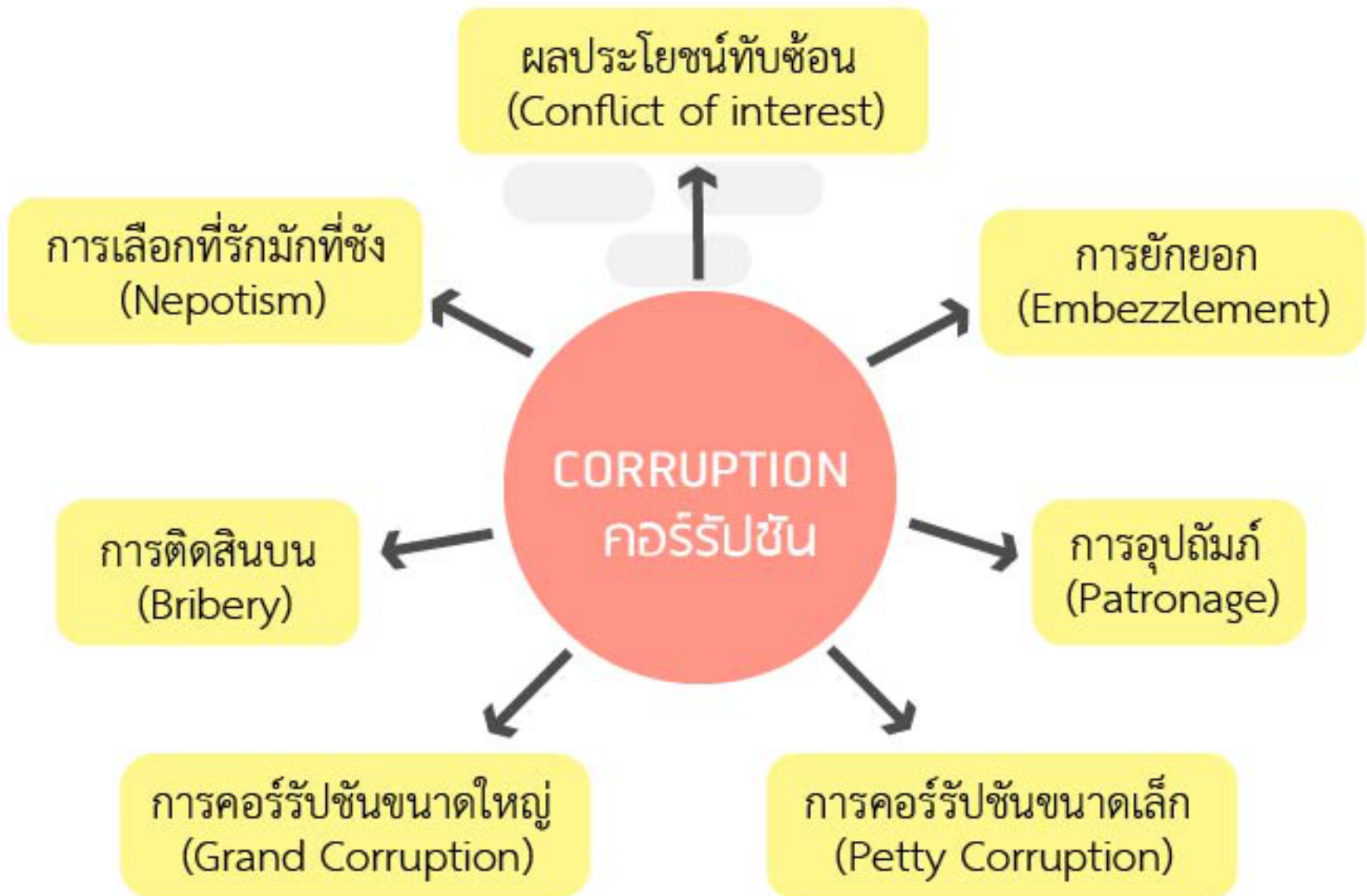
สาธารณูปโภค ถนน เขื่อน การประเมินราคาทรัพย์สิน ที่ดิน การนำเข้าสินค้าต่างประเทศ การแก้ปัญหาส่วนรวม หรืองานอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์สำหรับประชาชนโดยรวม ทำให้ประเทศชาติพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ไปได้อย่างรวดเร็ว เนื้อหาของบทนี้ จะเป็นการปิดจุดอ่อนที่ทำให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพ จะทำได้อย่างไรบ้าง

2.1 รูปแบบการคอร์รัปชัน

รูปแบบของการคอร์รัปชัน

สถานการณ์ทั่วโลก มีแนวโน้มการทุจริตเพิ่มขึ้น จำนวนประเทศส่วนใหญ่ถึง ๗๐% มีคะแนนต่ำกว่า ๕๐ คะแนนจากคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน จากการจัดอันดับขององค์กรโปร่งใสนานาชาติ มากกว่า ๒๐ ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ เป็นต้นมา จึงเป็นที่มาของความรู้เรื่องการคอร์รัปชันในรูปแบบต่างๆ ว่ามีรูปแบบใดบ้าง

บทที่ 2 ปัจจัยเสี่ยงของการปฏิบัติราชการ

รูปแบบของการคอร์รัปชัน

- 1 ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of interest)**
การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวม
- 2 การยักยอก (Embezzlement)**
การที่พนักงาน หรือเจ้าหน้าที่ในองค์กรนำเงิน หรือสิ่งของที่ได้รับมอบหมายให้ใช้ในราชการ มาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว หรือกิจกรรมอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง
- 3 การอุปถัมภ์ (Patronage)**
เป็นรูปแบบหนึ่งของการเล่นพรรคพวก ด้วยการคัดเลือกบุคคลจากสายสัมพันธ์ทางการเมือง หรือ connection เพื่อให้เข้ามาทำงานหรือรับประโยชน์โดยไม่คำนึงถึงคุณสมบัติ และความเหมาะสม
- 4 การคอร์รัปชันขนาดเล็ก (Petty Corruption)**
เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับกลางและระดับล่างต่อประชาชนทั่วไป โดยใช้อำนาจที่ได้รับมอบหมายในทางมิชอบ
- 5 การคอร์รัปชันขนาดใหญ่ (Grand Corruption)**
เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูง เพื่อบิดเบือนนโยบายหรือใช้อำนาจในทางมิชอบ เพื่อให้ผู้นำหรือผู้บริหารของประเทศได้รับผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรของชาติ
- 6 การติดสินบน (Bribery)**
เป็นการเสนอ การให้ หรือสัญญาว่าจะให้ผลประโยชน์ ทั้งในรูปของเงิน สิ่งของ หรือสิ่งตอบแทนต่างๆ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้เกิดการทำผิดกฎหมาย หรือศีลธรรมอันดี
- 7 การเลือกที่รักมักที่ชัง (Nepotism)**
เป็นรูปแบบหนึ่งของการเล่นพรรคเล่นพวก เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจที่มีในการให้ผลประโยชน์ หรือให้หน้าที่การงานแก่เพื่อน ครอบครัวและบุคคลใกล้ชิด โดยไม่คำนึงถึงคุณสมบัติและความเหมาะสม

2.2 ทฤษฎี ความหมายที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชัน

ประเภทของการทุจริต

1 การทุจริตโดยตรง

เป็นการทุจริตเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น อดีตเรียกว่า กินตามน้ำ กินสินบาทคาดสินบน หรือน้อราชกรัรบังหลวง โดยกฎหมาย ทักษณา (๒๕๕๕) อธิบายว่า

กินสินบาทคาดสินบน

การโกงที่เกิดจากการสมยอมหรือการตกลงของสองฝ่าย ทั้งผู้มารับบริการกับข้าราชการ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ค่าน้ำร้อนน้ำชา”

กินตามน้ำ

การโกงที่เกิดจากความเต็มใจของผู้รับบริการ เพื่อให้การติดต่อประสานงานเกิดความราบรื่น ไม่ได้เกิดจากการเรียกร้องของข้าราชการ ซึ่งต่อมาเรียกว่า “การให้หรือการได้มาโดยเสน่หา”

จ้อราชกรัร

คือการที่ข้าราชการหรือนักการเมืองเบียดเบียนผลประโยชน์ที่ชาวบ้านควรจะได้รับเอาไว้เป็นของตัวเอง ตั้งแต่ปริมาณเล็กน้อยถึงเงินงบประมาณจำนวนมาก

บังหลวง

หมายถึงการเบียดบังผลประโยชน์ที่รัฐควรได้รับ จากค่าธรรมเนียมหรือภาษี เช่น ค่าภาษีรถยนต์ จากการนำเข้า พ่อค้าจ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ หรือที่เรียกว่า จ่ายใต้โต๊ะ หรือการที่ข้าราชการนำของหลวงไปใช้ส่วนตัว

พจนานุกรม Black Law

พจนานุกรม Black Law , ๑๙๗๙ (อ้างอิงใน พรศกดี ผ่องแผ้ว, แผนการจัดการเรียนรู้การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ด้านการป้องกันการทุจริตของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยสำนักงาน ป.ป.ช. ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๒๕๕๘)

คอร์รัปชัน คือ การกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นการกระทำชั่วและฉ้อโกง โดยมีเจตนาที่จะหลีกเลียงกฎหมาย รวมทั้งการกระทำที่ขัดต่อตำแหน่งและสิทธิของผู้อื่น และยังหมายถึงการที่บุคคลใดที่ประชาชนไว้วางใจกระทำผิดต่อหน้าที่ราชการ โดยการรับหรือยอมรับประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น

บทที่ 2 ปัจจัยเสี่ยงของการปฏิบัติราชการ

2 การทุจริตโดยอ้อม

เป็นการทุจริตเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย แต่ผู้ทุจริตไม่ได้ลงมือกระทำการด้วยตนเอง แต่อาศัยผู้อื่นเป็นคนกลาง หรือผู้รับผลประโยชน์แทน หรือนอมินี (Nominee) เช่น การเรียกรับสินบนจากการให้บริการ แล้วนำมาแบ่งกันระหว่างเจ้าหน้าที่กับคนกลาง

นอมินี
(Nominee)

3 การทุจริตเชิงนโยบาย

เป็นรูปแบบการคอร์รัปชันที่เกี่ยวกับบุคคล กลุ่มบุคคล นักการเมือง ข้าราชการ พ่อค้า นายทุน ซึ่งมีเทคนิควิธีการซับซ้อน โดยมีการกำหนดนโยบาย โครงการ หรือกิจกรรมที่จะทำโดยหน่วยงานของรัฐ อ้างว่าเป็นโครงการที่จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชน มีขั้นตอนการดำเนินงานโดยอาศัยกฎหมาย มติ คณะรัฐมนตรี หรือคณะกรรมการเพื่อลดขั้นตอนตามระเบียบปกติ อาจแต่งตั้งคณะกรรมการที่เป็นพวกพ้องของตน มีผลประโยชน์ตกแก่ตนเองหรือญาติพี่น้อง ซึ่งผลประโยชน์นั้นมาจากงบประมาณแผ่นดิน

4 การทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

เช่น การให้สัมปทาน การทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง

5 ผลประโยชน์ทับซ้อน

ผลประโยชน์ทับซ้อน หรือความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of Interest : COI)

บทที่ 2 ปัจจัยเสี่ยงของการปฏิบัติราชการ

ศ.ดร. มาสกุ พงษ์ไพจิตร ให้ความหมายของการคอร์รัปชันภาครัฐคือการ ใช้ตำแหน่งหรืออำนาจทางราชการและการเมือง เพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้และ/หรือ การฉ้อโกงเอาเงินสาธารณะมาเป็นของตน และพรรคพวก หรือหาประโยชน์อื่นๆ ซึ่งอาจมิใช่เป็นตัวเงิน วิธีการที่ใช้ อาจจะผิดกฎหมายหรือไม่ผิดแต่เป็นพฤติกรรมซึ่งสาธารณชนจะไม่พอใจ

เนื่องจากการกระทำที่ขัดกับความคาดหวังของสาธารณชน เรื่องมาตรฐานความซื่อสัตย์ และพฤติกรรมที่ดีของบุคคลสาธารณะ (ข้าราชการและนักการเมือง) คำจำกัดความส่วนหลังนี้ เขียนไว้เพื่อเปิดช่องให้มีการตีความพฤติกรรมคอร์รัปชัน ที่อาจจะแตกต่างกันในแต่ละสังคม หรือแม้แต่ในสังคมเดียวกัน

นิยามอาจต่างกันตามช่วงระยะเวลาเนื่องจากความคาดหวังเกี่ยวกับบุคคลสาธารณะ อาจต่างกันในช่วงระยะเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป จากคำจำกัดความนี้มีทั้งจากมุมมองของกฎหมายและมุมมองของวัฒนธรรม ทำให้ต้องวิเคราะห์มาตรการลดการคอร์รัปชันจาก ๒ มุมมองด้วย กล่าวคือ จากมุมมองของกฎหมาย มินัยถึงการมีบทลงโทษที่รัดกุม และมีการบังคับใช้ และจากมุมมองของวัฒนธรรม สังคมต้องสร้างวัฒนธรรมประนามพฤติกรรมการคอร์รัปชัน และมีวิธีการทางสังคมป้องปราม และลงโทษผู้มีพฤติกรรมทุจริต แม้มีอาจเอาผิดทางกฎหมาย หรือกฎหมายมิได้กำหนดบทลงโทษไว้

วิธีการของการคอร์รัปชัน

วิธีการของการคอร์รัปชัน

- การเรียกเก็บภาษีคอร์รัปชัน มีชื่อเรียกหลายชื่อ ซึ่งรวมทั้งการเรียกสินบน ส่วย สนนํ้าใจ ค่านํ้าร้อนนํ้าชา และเงินใต้โต๊ะ เป็นต้น
- การดิ่งเงินงบประมาณแผ่นดินจากค่าคอมมิชชั่นโครงการมาเป็นของตนเอง การรับสินบน การจัดซื้อจัดจ้าง รวมทั้งการเสนอโครงการเพื่อให้ได้เงินคอร์รัปชัน ทั้ง ๆ ที่โครงการดังกล่าวอาจไม่มีประโยชน์อย่างแท้จริง
- การจ่ายสินบนเพื่อให้ได้มาซึ่งการผูกขาดธุรกิจ หรือผูกขาดการประมูลโครงการ
- การเล่นพรรคเล่นพวก การดำรงตำแหน่งหลายหน่วยงาน จนเกิดลักษณะที่เรียกว่าการทับซ้อนของผลประโยชน์ หรือ “ผลประโยชน์ทับซ้อน” (Conflicts of interests)
- การใช้อำนาจทางการเมือง ดำเนินนโยบายที่เอื้อประโยชน์ให้กับบริษัทธุรกิจที่ตนเอง ครอบครัว หรือพรรคพวกมีผลประโยชน์อยู่ เรียกว่า “คอร์รัปชันเชิงนโยบาย”

2.3 ระบบอุปถัมภ์

ระบบอุปถัมภ์ (The Patronage System) หมายถึง หมายถึงการสรรหาบุคคลเข้ารับตำแหน่งหรือการให้คุณให้โทษแก่บุคคลเป็นไปตามความพอใจของผู้มีอำนาจ ซึ่งจะสนับสนุนบุคคลที่ตนรู้จัก ชอบพอ ญาติพี่น้อง หรือผู้ที่จงรักภักดีต่อตนเข้ารับตำแหน่ง

ความเป็นมาของระบบอุปถัมภ์ เป็นระบบที่อยู่ในสังคมจารีตนิยมทั่วโลก ตั้งแต่ยุคโบราณ เช่น

ประเทศจีนโบราณ มีการขายตำแหน่งงานในราชการ เนื่องด้วยกษัตริย์ต้องการเอาเงินมาช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อนจากภัยธรรมชาติ ข้าวยากมากแพง

ในยุโรป ยุคศักดินา (Feudalism) เจ้าของที่ดินรายใหญ่มักจะได้รับแต่งตั้งเป็นขุนนาง

ในสหรัฐอเมริกา เริ่มแรกเป็นอาณานิคมของประเทศอังกฤษ ตำแหน่งข้าราชการเป็นของอภิสิทธิ์ชน เมื่อชาวอเมริกันปลดแอกจากอังกฤษได้ก็หันมาปกครองในระบบประธานาธิบดี แต่ยังมีระบบอุปถัมภ์ จนกระทั่งประธานาธิบดี James A. Garfield ถูกฆาตกรรมโดยบุคคลที่ผิดหวังในการหาทางเข้ารับราชการไม่ได้ สภาองเกรสของสหรัฐอเมริกาจึงตรากฎหมายชื่อ **Pindleton Act** ในปี ค.ศ. ๑๘๘๓ เป็นรากฐานของระบบการบริหารข้าราชการพลเรือนของสหรัฐอเมริกา

สำหรับประเทศไทย เดิมเป็นระบบอุปถัมภ์ การรับราชการเป็นระบบครอบครัว เครือญาติ และการแลกเปลี่ยนเช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๗ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๑ จึงมีการตรา พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับแรก ทำให้ระบบราชการเข้าสู่ระบบคุณธรรม มีการสอบแข่งขันและคัดเลือกเข้ารับราชการ ยึดหลักความเสมอภาค

ข้อดีและข้อจำกัดของระบบอุปถัมภ์

ข้อดีของระบบอุปถัมภ์

ข้อดีของระบบอุปถัมภ์ ทำให้การสรรหาและบรรจุบุคคลกระทำได้รวดเร็วและสิ้นเปลืองน้อย เพราะไม่มีการแต่งตั้งกรรมการขึ้นมาดำเนินการสอบแข่งขันหรือคัดเลือก ซึ่งถ้าเป็นระบบคุณธรรม จะมีความล่าช้าและสิ้นเปลืองมากกว่า

ข้อจำกัดของระบบอุปถัมภ์ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานขาดสมรรถภาพ เพราะการบรรจุแต่งตั้งตามความพอใจขาดความเป็นธรรม ผู้ปฏิบัติงานถูกใช้ไปในทางส่วนตัวเสียมาก เพราะความเห็นแก่บุญคุณหรือสนิทสนมส่วนตัว ฐานะผู้ปฏิบัติงานคลอนแคลน ขาดหลักประกันที่มั่นคง เพราะไม่แน่ใจว่าจะได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้ก้าวหน้าหรือจะถูกไล่ออกจากงานเมื่อไร ทำให้การทำงานมุ่งสู่การประจบประแจงผู้มีอำนาจเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว การทำงานจึงไม่ใช่การทำงานเพื่อประโยชน์ขององค์กรโดยรวม แต่เพื่อเจ้านายที่มีอำนาจให้คุณให้โทษมากกว่าผู้ไม่มีพรรคพวกในหน่วยงานก็จะมีโอกาสก้าวหน้า แม้จะทำงานดีมีประสิทธิภาพเพียงใดก็ตาม โอกาสที่จะเกิดความล่าเอียงและไม่ยุติธรรมมีมากถ้าผู้มีอำนาจไม่เที่ยงธรรม

ระบบอุปถัมภ์ ปัญหาของการต่อสู้กับคอร์รัปชันไทย

สังคมไทยเป็นสังคมที่ยังคงมีโครงสร้างความสัมพันธ์ในระบบอุปถัมภ์ (Patron-Client Relationship) อยู่ในลักษณะแนวตั้งหรือแนวดิ่ง การแต่งตั้งผู้ที่อยู่ใกล้ชิด หรือคนที่โปรดปรานเป็นพิเศษให้ดำรงตำแหน่ง เป็นระบบที่ใช้สิ่งของหรือทรัพย์สินมีค่ามาแลกเปลี่ยนกับตำแหน่ง ซึ่งทำให้การแต่งตั้งนั้นเป็นไปตามความพอใจส่วนตัวของหัวหน้าเป็นหลัก ไม่ได้คำนึงถึงความรู้ความสามารถของบุคคลเป็นเกณฑ์ ทำให้เกิดวัฒนธรรมการปฏิบัติงานเพื่อเอาใจผู้ครองอำนาจมากกว่าปฏิบัติงานตามหน้าที่ มีอิทธิพลทางการเมืองเข้ามาแทรกแซงการดำเนินงานภายในหน่วยงาน ผู้ปฏิบัติงานไม่มีความมั่นคงในหน้าที่ที่กำลังทำอยู่ (เอกสารการเรียนรู้ การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมด้านการป้องกันการทุจริต โดยสำนักงาน ป.ป.ช. ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๒๕๕๘, น. ๒๕)

อย่างไรก็ตามระบบอุปถัมภ์ถือว่ามีข้อดีอยู่ ได้แก่ การสรรหาและบรรจุบุคคลสามารถทำได้รวดเร็วและสิ้นเปลืองน้อย เพราะไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาสอบแข่งขันหรือคัดเลือก และสามารถแก้ปัญหาความต้องการคนทำงานในเวลาเร่งด่วน

สังคมไทยได้รับอิทธิพลของระบบอุปถัมภ์
ที่คนไทยมักจะถูกอบรมสั่งสอนให้รู้จักคุ้นเคยกับคำว่า
ผู้ใหญ่มากกับผู้น้อย ทำให้ค่านิยม กตัญญูกตเวที
ระบบอุปถัมภ์จึงขัดต่อหลักประชาธิปไตย โดยเฉพาะหลักความเท่าเทียม
และความเสมอภาค ระบบอุปถัมภ์จึงเป็นลักษณะของเจ้านายกับลูกน้อง
ผู้ใหญ่มากกับผู้น้อยในการนำไปสู่การให้สิทธิพิเศษ ติดสินบน หลีกเลี่ยงภาษี

ทำให้เกิดการคอร์รัปชัน

2.4 กรณีศึกษา

กรณีศึกษาการขัดกันของผลประโยชน์
รัฐมนตรีกับกรณีอื้อฉาว

“ก่อเกียรติคิดหนัก” ฝ่ายภรรยาพั่วพันทุจริตฮั่วประมุข

ก่อเกียรติ...
นักการเมืองหนุ่ม
อนาคตไกล

หัวหน้าพรรคการเมืองที่เขาสังกัด
ออกมาตอบโต้ข่าวว่าก่อเกียรติ
เป็นคนดี ส่วนข้าราชการใน
กระทรวงก็ให้ความเห็นว่างานที่
ก่อเกียรติได้ริเริ่มไว้ก็เริ่มสัมฤทธิ์ผล
เป็นรูปเป็นร่าง และหากเขาไม่อยู่
ขณะทำงานอาจเสียขวัญและ
กำลังใจ

อื้อฉาว!!!
ครอบครัว...
ก่อเกียรติ
ทุจริตฮั่วประมุข

ครอบครัวฝ่ายภรรยาก่อเกียรติฉาวพั่วพันการทุจริต
ฮั่วประมุขโครงการขนาดใหญ่ มูลค่าหลายพันล้าน
ของกระทรวงที่เขารับผิดชอบอยู่

หมายเหตุ : กรณีศึกษา ๓ เรื่องข้อมูลจาก
ศูนย์สาธารณประโยชน์และประกันสังคม
โดย รศ.ดร. จุรี วิจิตรวาทการ

ก่อเกียรติ เป็นนักการเมืองหนุ่มอนาคตไกล เขามีอุดมการณ์และความมุ่งมั่นที่จะเข้าสู่การเมืองเพราะต้องการทำงานรับใช้ส่วนรวมและประเทศชาติ ก่อเกียรติได้รับมอบหมายจากพรรคการเมืองที่เขาสังกัดให้ดำรงตำแหน่งสำคัญในรัฐบาลเขาเป็นหนึ่งในรัฐมนตรีที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ และถูกวางตัวให้เป็นผู้บริหารระดับสูงของพรรคในอนาคต

อย่างไรก็ตาม หลังจากดำรงตำแหน่งได้ครึ่งเทอม หนังสือพิมพ์ได้ลงข่าวถึงกรณีอื้อฉาวที่ครอบครัวฝ่ายภรรยาของก่อเกียรติ พัวพันกับการทุจริตฮั้วประมูลโครงการขนาดใหญ่ มูลค่าหลายพันล้านของกระทรวงที่เขารับผิดชอบอยู่ โดยส่วนตัวแล้ว ก่อเกียรติไม่ได้มีความสนิทสนมหรือผูกพันกับญาติพี่น้องฝ่ายภรรยา และไม่ได้มีส่วนรับรู้หรือเกี่ยวข้องกับกรณีอื้อฉาวที่เกิดขึ้น ทว่า หลังจากข่าวถูกนำไปขยายผลผ่านสื่อมวลชน ฝ่ายค้านและฝ่ายตรงข้ามทางการเมืองก็เรียกร้องให้ก่อเกียรติรับผิดชอบต่อกรณีอื้อฉาวที่เกิดขึ้นด้วยการลาออก หัวหน้าพรรคการเมืองที่เขาสังกัดออกมาตอบโต้ข่าวว่าก่อเกียรติเป็นคนดี ส่วนข้าราชการในกระทรวงก็ให้ความเห็นว่างานที่ก่อเกียรติได้ริเริ่มไว้ก็เริ่มสัมฤทธิ์ผลเป็นรูปเป็นร่าง และหากเขาไม่อยู่ขณะนี้ อาจเสียขวัญและกำลังใจ

- 1 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับกรณีของก่อเกียรติ เขาสมควรลาออกหรือไม่ เขาควรจะทำอย่างไร
- 2 ควรมีมาตรการป้องกันเหตุการณ์แบบนี้ไม่ให้เกิดขึ้นหรือไม่

กรณีศึกษาการขัดกันของผลประโยชน์
ความเป็น “คนดี” นั้นปิดด้วยหรือ

สดศรีเป็นคนโอบอ้อมอารี รักพี่รักน้อง รักเพื่อน รักพรรคพวก เป็นคนที่ทุกคนสรรเสริญว่าเป็นคนดี มีน้ำใจ ใจกว้าง และเป็นที่พักพิงของทุกคนได้ดี

ในชีวิตการทำงานราชการของสดศรี เธอไม่เคยเรียกรับสินบน เป็นคนอยู่แบบเรียบง่ายและสมถะ สดศรีตั้งใจทำงาน และทุ่มเทเวลาให้แก่งานอย่างเต็มที่

เมื่อพี่น้องเพื่อนฝูงขออำนวยความสะดวกต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการขอข้อมูลขอให้ช่วยประสานติดต่อเรื่องอะไร เธอจะพยายามช่วยเหลือเกื้อกูลเสมอ ๆ สดศรีเชื่อว่าการที่ตนเองทำประโยชน์ให้แก่คนอื่น เป็นเรื่องที่ดีและน่าภูมิใจ

บ่อยครั้ง สดศรีถูกชักฟอกโดยพี่น้องเพื่อนฝูงที่รักเกี่ยวกับโครงการต่างๆ ที่อยู่ในการพิจารณา บางครั้งก็มีการให้ช่วยบอกว่าคณะกรรมการในที่ประชุมคิดเห็นอย่างไรในเรื่องนี้เรื่องนั้น และในครั้งล่าสุด ญาติสนิทคนหนึ่งขอให้สดศรีช่วยประสานขอข้อมูลบางเรื่องเกี่ยวกับโครงการหนึ่ง สดศรี สั่งให้ลูกน้องเตรียมข้อมูลให้ เมื่อลูกน้องทักถามว่า “มันจะเป็นการเหมาะสมหรือไม่ที่จะให้ข้อมูลที่อาจจะเป็นความลับของราชการแบบนี้” สดศรีหยุดคิดและตอบว่า “จะเป็นไรไป เราไม่ได้เรียกรับเงิน ขอประโยชน์หรือรับประโยชน์จากใคร เราเพียงแต่ให้ข้อมูลเท่านั้น”

- 1 ท่านคิดว่าสดศรีเป็นคนแบบไหน ท่านชื่นชมชื่นชอบเธอหรือไม่
- 2 ในฐานะข้าราชการ การช่วยเหลือเพื่อนฝูง พี่น้องทำได้หรือไม่
แค่ไหนควรจะยึดหลักอะไรได้บ้าง
- 3 คำตอบของสดศรีสมเหตุสมผลหรือไม่ ถ้าไม่มีการรับประโยชน์
สินจ้างถือว่าไม่มีความผิดเสมอไปหรือไม่เพราะเหตุใด

กรณีศึกษาการปฏิบัติตามนโยบายและคำสั่ง
ที่อาจไม่ถูกต้องชอบธรรม
“ผู้ใหญ่” ชอบสั่ง

สมยศทำงานและเติบโตในระบบราชการได้ดี เขาเป็นคนฉลาดหัวดี มุ่งมั่นทำงาน
ทุ่มเทให้หน้าที่การงานตลอดมา พื้นฐานเดิมเป็นคนชนบท จึงเข้าใจถึงความยาก
ลำบากและการขาดโอกาสของสังคมชนบท เขามีปณิธานตั้งแต่อายุยังน้อยว่าจะ
พยายามช่วยเหลือสังคมชนบทเท่าที่จะทำได้ วันหนึ่งผู้ใหญ่ฝ่ายการเมืองสั่งให้เข้าพบ
แบบสองต่อสองและเสนอว่าสมยศควรระดมลูกน้องให้ศึกษาความเป็นไปได้ของ
โครงการหนึ่ง โดยให้หลักการและรายละเอียดบางอย่างเพื่อให้รวมไว้ในโครงการ
ผู้ใหญ่ได้เสนอด้วยว่าสมยศและคณะควรจะเสนอโครงการนี้ในเชิงบวก เพื่อให้พิจารณา
อนุมัติได้อย่างไม่เกิดปัญหาใด ๆ ทั้งสิ้น “ผู้ใหญ่” ได้บรรยายถึงผลประโยชน์ของ
โครงการที่จะเกิดขึ้นแก่คนในชนบท พร้อมทั้งเสนอสมยศด้วยว่าจะให้จังหวัดบ้านเกิด
ของสมยศเป็นจังหวัดนำร่องดำเนินโครงการ ซึ่งน่าจะให้ประโยชน์ต่อจังหวัดของ
สมยศได้เร็วถ้วนทันใจ สมยศรู้สึกไม่สบายใจหลาย ๆ ประการเกี่ยวกับการขอเสนอ
ของโครงการนี้ ท่านผู้ใหญ่ได้สำคัญต่อว่าสมยศน่าจะรู้สึกซาบซึ้งในบุญคุณที่ตนให้
โอกาสทำงาน พร้อมทั้งพูดแบบครึ่งเล่นครึ่งจริงว่า “คุณก็มีลูกน้องหลายคนที่คุณรัก
และดูแล ถ้าขาดคุณไปสักคนพวกเขาคงจะเคืองคว้างกันน่าดูนะ”

- 1 คุณเคยได้ยินหรือได้เผชิญกับเหตุการณ์ทำนองนี้บ้างหรือไม่
- 2 วิธีปฏิบัติในสถานการณ์แบบนี้ น่าจะเป็นอย่างไร
- 3 ให้เสนอวิธีป้องกันและแก้ไขปัญหา

บทที่

03

การสร้างความเข้มแข็ง ให้ตนเองและเพื่อนร่วมงาน

- 3.1 วิธีการดำเนินการเมื่อพบการทุจริต
- 3.2 วิธีดำเนินการในการยื่นหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย
- 3.3 การเป็นต้นแบบแก่เพื่อนร่วมงาน
- 3.4 การให้คำแนะนำแก่เพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา
- 3.5 การร่วมงานกับกลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม
- 3.6 แนวทางการคุ้มครองข้าราชการ
- 3.7 เอกสารประกอบเรื่องแนวทางการปฏิบัติตนเมื่อพบเห็นการทุจริต
- 3.8 การเป็นต้นแบบ บทบาทของผู้บังคับบัญชาในการเป็นแบบอย่างที่ดี มีจริยธรรม

รัฐบาล และสำนักงาน ก.พ.

กำลังเร่งพัฒนาทรัพยากรบุคคลภาครัฐให้มีกำลังและศักยภาพ
เข้มแข็ง ที่จะนำพาประเทศพ้นวิกฤติทางคุณธรรม จริยธรรม ทัดเทียมกับ
ประเทศอื่นๆ ในระดับสากล นโยบายการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในภาครัฐ
เน้นสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีความโปร่งใส เป็นธรรม ทำให้ข้าราชการต้นตัว
ในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ทั้งการพัฒนาศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม การสร้าง
บรรยากาศที่ดีในการทำงาน การพัฒนาทักษะด้านต่างๆ เพื่อให้ข้าราชการเป็นที่
ไว้วางใจแก่ประชาชน โดยพัฒนาผู้บังคับบัญชาเพื่อให้ไปพัฒนาผู้ใต้บังคับ
บัญชาส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้ตนเองและ
เพื่อนร่วมงานโดยการตระหนักในความรับผิดชอบในการ
รักษาวินัยและประมวณจริยธรรม

3.1 วิธีการดำเนินการเมื่อพบการทุจริต

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ในหมวดวินัยและการรักษาวินัย ในลักษณะที่ ๔ ว่าด้วยข้าราชการพลเรือนสามัญ ไม่มีคำว่า ทุจริตต่อหน้าที่ราชการเลย แต่เปลี่ยนถ้อยคำจากเดิมว่า “การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มิควรได้ เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ และเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง” หมายความว่า เป็นการให้ความหมายของคำว่า การทุจริตในอดีต ส่วนปัจจุบันใช้ถ้อยคำใหม่โดยถือว่าการกระทำในลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

(1) ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด

(2) ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต

(3) ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลสมควร เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

(4) ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วันโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ

(5) กระทบการอันได้ชั่ว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

(6) ดุหมั่น เหยียดหยาม กดขี่ ข่มเหงหรือทำร้าย
ประชาชนผู้มาติดต่อราชการอย่างร้ายแรง

(7) กระทบความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่า
โทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก หรือได้รับโทษที่หนัก
กว่าโทษจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดย
ประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(8) ละเว้นการกระทำ หรือกระทบการใดๆ อันเป็นการไม่ปฏิบัติ
หรือฝ่าฝืนข้อห้ามอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

(9) ละเว้นการกระทำ หรือกระทบการใดๆ
อันเป็นการไม่ปฏิบัติหรือฝ่าฝืนข้อห้ามตามที่มี
กฎ ก.พ. กำหนดให้เป็นความผิดวินัยร้ายแรง ”

คำว่า **“โดยทุจริต”** มีความหมายว่าเพื่อแสวงหา
ผลประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับ
ตนเองหรือผู้อื่น บทบัญญัติใหม่นี้จึงมีความหมาย
ใกล้เคียงกับคำว่า **“ทุจริตต่อหน้าที่ราชการ”** มาสรุป
จากคู่มือผู้บังคับบัญชาในการรักษาวินัยของ
ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา พ.ศ. ๒๕๓๗ หน้า ๒๘-๓๐)

3.2 วิธีดำเนินการในการยื่นหยุดทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย

ตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน กำหนดมาตรฐานจริยธรรมสำหรับข้าราชการ (โดยหมายถึงทั้งข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างในสังกัดราชการพลเรือน) ข้อ ๓ ข้าราชการต้องยึดมั่นในจริยธรรมและยื่นหยุดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรม โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้ (หน้า ๗๖ เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๑๖๒ ง ราชกิจจานุเบกษา ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒)

(๑) ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมอย่างตรงไปตรงมา และไม่กระทำการเสี่ยงประมวลจริยธรรมนี้ ในกรณีที่มีข้อสงสัยหรือมีผู้ทักท้วงว่าการกระทำใดของข้าราชการอาจขัดประมวลจริยธรรม ข้าราชการต้องไม่กระทำการดังกล่าว หรือหากกำลังกระทำการดังกล่าว ต้องหยุดกระทำการ และส่งเรื่องให้คณะกรรมการจริยธรรมพิจารณาวินิจฉัย ในกรณีที่คณะกรรมการจริยธรรมวินิจฉัยว่า การกระทำนั้นขัดประมวลจริยธรรมข้าราชการจะกระทำการนั้นมิได้

(๒) เมื่อรู้หรือพบเห็นการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมนี้ ข้าราชการมีหน้าที่ต้องรายงานการฝ่าฝืนดังกล่าว พร้อมพยานหลักฐาน (หากมี) ต่อหัวหน้าส่วนราชการ และหรือคณะกรรมการจริยธรรมโดยพลัน ในกรณีที่หัวหน้าส่วนราชการเป็นผู้ฝ่าฝืนจริยธรรมต้องรายงานต่อปลัดกระทรวง หรือผู้บังคับบัญชาเหนือชั้นขึ้นไปของหัวหน้าส่วนราชการนั้นแล้วแต่กรณี และหรือคณะกรรมการจริยธรรม

- (๓) ต้องรายงานการดำรงตำแหน่งทั้งที่ได้รับค่าตอบแทน และไม่ได้รับค่าตอบแทน ในนิติบุคคลซึ่งมิใช่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน ราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นของรัฐ และกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ต่อหัวหน้าส่วนราชการ และคณะกรรมการจริยธรรมในกรณีที่ดำรงตำแหน่งนั้นๆ อาจขัดแย้งกับการปฏิบัติหน้าที่หรืออาจทำให้การปฏิบัติหน้าที่เสียหาย ความในข้อนี้ ให้ใช้บังคับกับการเป็นลูกจ้างการรับจ้างทำของการเป็นตัวแทน การเป็นนายหน้าและการมีนิติสัมพันธ์อื่นในทำนองเดียวกันด้วย
- (๔) ในกรณีที่ข้าราชการเข้าร่วมประชุม และพบว่าการกระทำซึ่งมีลักษณะตามข้อนี้ หรือมีการเสนอเรื่อง ซึ่งมีลักษณะตาม (๒) ของข้อนี้ผ่านข้าราชการ ข้าราชการมีหน้าที่ต้องคัดค้านการกระทำดังกล่าวและบันทึกการคัดค้านของตนไว้ในรายงานการประชุมหรือในเรื่องนั้น แล้วแต่กรณี

3.3 การเป็นต้นแบบแก่เพื่อนร่วมงาน

การเป็นต้นแบบแก่เพื่อนร่วมงาน อาจทำได้ ๓ แนวทาง คือ การรักษาวินัยตนเอง การมีวินัยต่อผู้ร่วมงาน และการมีวินัยในการปฏิบัติราชการ อธิบายได้ดังนี้คือ

การรักษาวินัยต่อตนเอง

ต้องรักษาชื่อเสียงของตนเองและรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน หมายความว่า ชื่อเสียงขึ้นอยู่กับสายตาและความรู้สึกนึกคิดของมวลชนในสังคม ถ้ากระทำการให้สังคมรังเกียจก็เสื่อมเสียชื่อเสียง ส่วน “เกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ” ขึ้นอยู่กับการยอมรับนับถือของประชาชน ถ้ากระทำการให้ประชาชนไม่ยอมรับนับถือหรือรังเกียจ ก็เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ

การมีวินัยต่อเพื่อนร่วมงาน

- “ต้องสุภาพเรียบร้อย รักษาความสามัคคี และต้องช่วยเหลือกันในการปฏิบัติราชการ ระหว่างข้าราชการด้วยกัน และผู้ร่วมปฏิบัติราชการ
- ต้องไม่กระทำการอย่างใดที่เป็นการกลั่นแกล้ง กดขี่ หรือข่มเหงกันในการปฏิบัติราชการ
- ต้องไม่กระทำการอันเป็นการล่วงละเมิด หรือคุกคามทางเพศต่อข้าราชการด้วยกันหรือต่อผู้ร่วมปฏิบัติราชการ”

วินัยในการปฏิบัติราชการ ประกอบด้วย

- ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และเที่ยงธรรม
- ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติของรัฐมนตรี นโยบายของรัฐบาล และปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ
- ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการด้วยความตั้งใจ อุตสาหะ เอาใจใส่ และรักษาประโยชน์ของทางราชการ
- ต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการมิได้
- ต้องรักษาความลับของทางราชการ
- ต้องวางตนเป็นกลางทางการเมืองในการปฏิบัติหน้าที่ราชการและในการปฏิบัติกรอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน และจะต้องปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการว่าด้วยมารยาททางการเมืองของข้าราชการ
- ต้องไม่อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น
- ต้องไม่ประมาทเล่นเล่อในหน้าที่ราชการ
- ต้องไม่กระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรม หรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน
- ต้องไม่เป็นการจัดการผู้จัดการ หรือผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันนั้นในตำแหน่งส่วนหรือบริษัท

นอกจากนั้น ข้าราชการอาจพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะของผู้นำ เพื่อเป็นแบบอย่างแก่เพื่อนร่วมงาน เช่น มีจิตสำนึกในเป้าหมายและทิศทางในการดำเนินงาน มีความเป็นเพื่อน ความกระตือรือร้น ความซื่อสัตย์ ความฉลาดรอบรู้ ความจริงใจ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความศรัทธาความเชื่อถือ มีเทคนิคในการทำงาน ทักษะในการถ่ายทอด มีความแข็งแรงทั้งกายและใจ มีความรักที่จะเห็นผลสำเร็จของงาน มีประสบการณ์ มีความเสียสละ มีลักษณะออมชอม สามัคคี นุ่มนวลอ่อนปรน มีศิลปะในการจูงใจคน มีความกล้าหาญ มีความแนบเนียน มีความยุติธรรม มีความอดทน อดกลั้น ไม่เห็นแก่ตัว มีความตื่นตัวต่อความเป็นไปของโลก สังคม ทันการณณ์แต่ไม่ตระหนก มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความถ่อมตน ควบคุมตนเอง มีสังคมดี เข้าสังคมได้เหมาะสม สนุกสนานร่าเริง รวมถึงการปฏิบัติตนได้นำประทับใจ รักษาสุขภาพอนามัย ความสะอาดถูกต้องในการแต่งกาย ใช้วาจาไพเราะ จัดการงานได้ดี เป็นต้น (ร.ศ. วิจิตร อาวะกุล, เทคนิคมนุษย์สัมพันธ์ อ่างในคู่มือผู้บังคับบัญชาในการรักษาวินัยของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา)

3.4 การให้คำแนะนำแก่เพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา

บทบาทของผู้บังคับบัญชาในการให้คำแนะนำแก่เพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา มีหลักการตามการรักษาวินัย ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ คือ

แต่เพื่อดูข้อความ

1. รักษาวินัยของตนเอง

โดยกระทำตามข้อปฏิบัติและไม่ฝ่าฝืนข้อห้ามทางวินัย ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายโดยเคร่งครัด อยู่เสมอ (มาตรา ๘๐)

2. ปฏิบัติตนต่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา

อย่างมีคุณธรรม และเที่ยงธรรม และเสริมสร้างแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ดำรงตนเป็นข้าราชการที่ดี (มาตรา ๗๓)

3. เสริมสร้างและพัฒนา

ให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย และป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย (มาตรา ๘๗)

4. กำกับดูแล

ให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำการตามข้อปฏิบัติ และไม่ฝ่าฝืนข้อห้ามทางวินัย และดำเนินการทางวินัยแก่ผู้กระทำผิด (หมวด ๗)

3.5 การร่วมงานกับกลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม

องค์กรคุ้มครองจริยธรรมประกอบด้วย ๔ ส่วน ได้แก่

ลองแกะที่หมายเลขดูสิ

ก.พ.

มีหน้าที่ควบคุมกำกับให้มีการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมอย่างทั่วถึงและจริงจัง
คณะกรรมการจริยธรรม ประกอบไปด้วยคณะกรรมการ ๗ คน โดยแบ่งเป็น

แกะที่ภาพเพื่อดูข้อความ

3.5 การร่วมงานกับกลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม

องค์กรคุ้มครองจริยธรรมประกอบด้วย ๔ ส่วน ได้แก่

ลองแกะที่หมายเลขดูสิ

ก.พ.

มีหน้าที่ควบคุมกำกับให้มีการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมอย่างทั่วถึงและจริงจัง
คณะกรรมการจริยธรรม ประกอบด้วยคณะกรรมการ ๗ คน โดยแบ่งเป็น

ประธานคณะกรรมการจริยธรรม
ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

3.5 การร่วมงานกับกลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม

องค์กรคุ้มครองจริยธรรมประกอบด้วย ๔ ส่วน ได้แก่

ลองแกะที่หมายเลขดูสิ

ก.พ.

มีหน้าที่ควบคุมกำกับให้มีการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมอย่างทั่วถึงและจริงจัง
คณะกรรมการจริยธรรม ประกอบด้วยคณะกรรมการ ๗ คน โดยแบ่งเป็น

กรรมการผู้ดำรงตำแหน่งประเภทบริหาร
หรืออำนวยการ
จำนวน ๒ คน

3.5 การร่วมงานกับกลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม

องค์กรคุ้มครองจริยธรรมประกอบด้วย ๔ ส่วน ได้แก่

ลองแกะที่หมายเลขดูสิ

ก.พ.

มีหน้าที่ควบคุมกำกับให้มีการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมอย่างทั่วถึงและจริงจัง
คณะกรรมการจริยธรรม ประกอบด้วยคณะกรรมการ ๗ คน โดยแบ่งเป็น

กรรมการซึ่งเป็นข้าราชการ
ในส่วนราชการ
จำนวน ๒ คน

3.5 การร่วมงานกับกลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม

องค์กรคุ้มครองจริยธรรมประกอบด้วย ๔ ส่วน ได้แก่

ลองแกะที่หมายเลขดูสิ

ก.พ.

มีหน้าที่ควบคุมกำกับให้มีการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมอย่างทั่วถึงและจริงจัง
คณะกรรมการจริยธรรม ประกอบด้วยคณะกรรมการ ๗ คน โดยแบ่งเป็น

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
จำนวน ๒ คน

บทที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งให้ตนเองและเพื่อนร่วมงาน

จะเห็นว่าสัดส่วนของคณะกรรมการจริยธรรมจะมาจากบุคคลภายนอก ๓ คน: บุคคลภายใน ๔ คน รวมเป็น ๗ คน ทั้งนี้ เพื่อให้มีเสียงที่คานกันระหว่างคนในกับคนนอก และมีผู้บริหารประเภทบริหารต้นขึ้นไป ที่ได้รับมอบหมายให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม และเลขานุการคณะกรรมการจริยธรรม เช่น รองปลัดกระทรวง รองอธิบดี รองผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ตรวจราชการกระทรวง เป็นต้น

คณะกรรมการจริยธรรม มีหน้าที่ตามประมวลจริยธรรม ข้อ ๑๕ ดังนี้

- (๑) ควบคุม กำกับ ส่งเสริมและให้คำแนะนำในการบังคับใช้ประมวลจริยธรรมนี้
ในส่วนราชการ
- (๒) สอดส่องดูแลให้มีการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมในส่วนราชการ ในกรณีที่มี
ข้อสงสัยหรือมีข้อร้องเรียนว่ามีการฝ่าฝืนจริยธรรมให้ส่งเรื่องให้หัวหน้าส่วนราชการ
เพื่อปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้โดยเร็ว
- (๓) พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาอันเกิดจากการใช้บังคับประมวลจริยธรรมนี้ใน
ส่วนราชการ
- (๔) ส่งเรื่องให้ ก.พ. พิจารณาวินิจฉัยในกรณีที่เห็นว่าเรื่องนั้นเป็นเรื่องสำคัญหรือมี
ผลกระทบในวงกว้างหลายส่วนราชการ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของ ก.พ. หรือ
ผู้ตรวจการแผ่นดิน
- (๕) คุ้มครองและประกันความเป็นอิสระและเที่ยงธรรมของกลุ่มงานคุ้มครอง
จริยธรรมของส่วนราชการ
- (๖) คุ้มครองข้าราชการซึ่งปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้โดยตรงไปตรงมา มิให้
ผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรมต่อข้าราชการผู้นั้น
- (๗) เสนอผลการประเมินการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้ของหัวหน้าส่วนราชการ
ต่อ ก.พ. และประเมินผลการปฏิบัติงานของกลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรมของ
ส่วนราชการเพื่อเสนอหัวหน้าส่วนราชการเพื่อประกอบการเลื่อนเงินเดือน หรือ
เลื่อนตำแหน่งข้าราชการในกลุ่มงาน
- (๘) เสนอแนะการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลจริยธรรมนี้ หรือการอื่นที่เห็นสมควรต่อ ก.พ.
- (๙) ดำเนินการอื่นตามประมวลจริยธรรมนี้ หรือตามที่ ก.พ. มอบหมาย

หัวหน้าส่วนราชการ

มีหน้าที่ตามประมวลจริยธรรมข้อ ๑๖ และข้อ ๒๐ โดยสรุปได้ดังนี้

ข้อ ๑๖ หัวหน้าส่วนราชการ และผู้บริหารส่วนราชการตั้งแต่ผู้ดำรงตำแหน่งประเภทบริหาร อำนวยการหรือดำรงตำแหน่งประเภทอื่นที่ทำหน้าที่เป็นผู้บังคับบัญชา มีหน้าที่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้ และประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ควบคุมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้ สนับสนุน ส่งเสริมผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาที่มีความซื่อสัตย์ มีผลงานและความรู้ความสามารถ และปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้ โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (๑) คຸ້ມครองและประกันความเป็นอิสระและเที่ยงธรรม
ของกลຸ່มงานคຸ້ມครองจริยธรรมของส่วนราชการ
- (๒) คຸ້ມครองข้าราชการซึ่งปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้
อย่างตรงไปตรงมา มิให้ถูกกลั่นแกล้งหรือถูกใช้อำนาจ
โดยไม่เป็นธรรม
- (๓) ส่งเสริมและเผยแพร่การปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้
อย่างสม่ำเสมอ
- (๔) ติดตามสอดส่องให้ข้าราชการในส่วนราชการปฏิบัติ
ตามประมวลจริยธรรมนี้อย่างเคร่งครัด
- (๕) ปฏิบัติตามมติหรือคำวินิจฉัย ก.พ. หรือคณะกรรมการ
จริยธรรม คำแนะนำของผู้ตรวจการแผ่นดิน ในกรณี
ที่คณะกรรมการจริยธรรมมีคำวินิจฉัยใด และหัวหน้า
ส่วนราชการไม่เห็นพ้องด้วยกับคำวินิจฉัยนั้น ให้เสนอ
ความเห็นของตนและคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ
จริยธรรมไปให้ ก.พ. วินิจฉัยได้ เว้นแต่กรณีนั้นมีคำวินิจฉัย
ของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือ ก.พ. วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาด
ไว้แล้ว
- (๖) รวบรวมปัญหาการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้ และ
ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงประมวลจริยธรรมนี้ หรือ
การอื่นตามที่เห็นสมควรเสนอต่อ ก.พ.
- (๗) ดำเนินการอื่นตามประมวลจริยธรรมนี้ หรือตามที่
ผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือ ก.พ. มอบหมาย

บทที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งให้ตนเองและเพื่อนร่วมงาน

ตามประมวลจริยธรรม ข้อ ๒๐ ให้หัวหน้าส่วนราชการ คณะกรรมการจริยธรรม และ ก.พ. ส่งเสริมจริยธรรมข้าราชการ โดยอย่างน้อยต้องดำเนินการ ดังนี้

- (๑) ในการบรรจุแต่งตั้ง เลื่อนเงินเดือน ย้ายหรือโอนข้าราชการให้ใช้พฤติกรรมทางจริยธรรมของผู้ที่พิจารณาควบคู่กับความรู้ความสามารถ
- (๒) ปลุกฝังจริยธรรมให้ข้าราชการใหม่ จัดให้ข้าราชการลงลายมือชื่อรับทราบประมวลจริยธรรม จัดให้มีสมุดบันทึกประวัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมของข้าราชการแต่ละคน รวมทั้งจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมผู้บริหาร และข้าราชการอย่างสม่ำเสมอ
- (๓) ประเมินการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมของข้าราชการ
- (๔) คัดกรองข้าราชการผู้ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้เพียงพอ
- (๕) ยกย่องข้าราชการและส่วนราชการที่ถือปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้โดยเคร่งครัด
- (๖) ตอบข้อสงสัยหรือคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้
- (๗) จัดให้มีการศึกษาค่านิยมที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้ และดำเนินการแก้ไขปรับเปลี่ยนค่านิยมนั้น
- (๘) เผยแพร่ให้ประชาชน ผู้เป็นคู่สมรส ญาติ พี่น้อง พรรคพวก เพื่อนฝูงของข้าราชการ ตลอดจนประชาชนผู้มาติดต่อราชการทราบประมวลจริยธรรมของข้าราชการ เพื่อไม่ทำการอันเป็นการส่งเสริมหรือก่อให้เกิดการฝ่าฝืนจริยธรรม
- (๙) จัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้

3.6 แนวทางการคุ้มครองข้าราชการ

กฎ ก.พ. ว่าด้วยการคุ้มครองพยานฯ จะคุ้มครองสำหรับผู้ให้ข้อมูลเป็นพยาน หรือผู้ร่วมกระทำผิดและยินยอมให้ข้อมูลเป็นประโยชน์ จะสามารถกันไว้เป็นพยาน โดยผู้กระทำผิดอาจได้พิจารณาลดโทษ ส่วนผู้ที่แจ้งเบาะแสก็อาจได้รับบำเหน็จความชอบ

เอกสารประกอบ

- กฎ ก.พ. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการให้บำเหน็จความชอบ การกันเป็นพยาน การลดโทษ และการให้ความคุ้มครองพยาน พ.ศ. ๒๕๕๓

แตะเพื่อดูเอกสาร

กฎ ก.พ.

ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการการให้บำเหน็จความชอบ การกันเป็นพยาน

การลดโทษ และการให้ความคุ้มครองพยาน

พ.ศ. ๒๕๕๓

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ (๕) และมาตรา ๘๘ วรคดี แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ
ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ก.พ. โดยอนุมติคณะรัฐมนตรีจึงออกกฎ ก.พ. ไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎ ก.พ. นี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป
ข้อ ๒ ในกฎ ก.พ. นี้

“วินัย” หมายความว่า วินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๘๕ (๑)

“พยาน” หมายความว่า ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ให้ข้อมูลหรือให้ถ้อยคำตามมาตรา ๘๘

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๓ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดให้ข้อมูลต่อผู้บังคับบัญชาหรือให้ถ้อยคำในฐานะพยาน
ต่อผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนหรือตรวจสอบตามกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ อันเป็น
ประโยชน์และเป็นผลดียิ่งต่อทางราชการ ให้ถือว่าผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ราชการ ซึ่งได้รับความคุ้มครอง
พยานและอาจได้รับบำเหน็จความชอบเป็นกรณีพิเศษ ตามกฎ ก.พ. นี้

ข้อมูลหรือถ้อยคำตามวรรคหนึ่งจะถือว่าเป็นประโยชน์และเป็นผลดียิ่งต่อทางราชการต่อเมื่อ
เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ดำเนินการทางวินัยได้ หรือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ลงโทษทางวินัยแก่ผู้กระทำความ
ผิดได้ และมีผลทำให้สามารถประหยัดงบประมาณแผ่นดินเป็นอย่างมากหรือมีผลทำให้สามารถ
รักษาไว้ซึ่งระบบบริหารราชการที่ดีโดยรวมได้

ในกรณีที่ข้าราชการผู้นั้นเป็นผู้กระทำผิดวินัยนั้นเสียเองหรืออาจจะถูกกล่าวหาว่ามีส่วนร่วมในการกระทำผิดวินัยนั้นด้วย ไม่ให้ได้รับบำเหน็จความชอบเป็นกรณีพิเศษตามข้อนี้

ข้อ ๔ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ที่อาจจะถูกกล่าวหาว่ามีส่วนร่วมในการกระทำผิดวินัยกับข้าราชการอื่น ถ้าได้ให้ข้อมูลต่อผู้บังคับบัญชา หรือให้ถ้อยคำเกี่ยวกับการกระทำผิดวินัยที่ได้กระทำมาต่อบุคคลหรือคณะบุคคลที่มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนหรือตรวจสอบตามกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ และข้อมูลหรือถ้อยคำนั้นเป็นปัจจัยสำคัญจนเป็นเหตุให้มีการสอบสวนทางวินัยแก่ผู้เป็นต้นเหตุแห่งการกระทำผิด อาจได้รับการกันเป็นพยาน การลดโทษ หรือการให้ความคุ้มครองพยานตามกฎหมาย ก.พ. นี้

ข้อ ๕ การให้ข้อมูลหรือให้ถ้อยคำตามข้อ ๓ หรือข้อ ๔ ที่จะได้รับประโยชน์ตามกฎหมาย ก.พ. นี้ จะต้องเป็นความเชื่อโดยสุจริตว่ามีการกระทำผิดวินัยหรือเป็นไปตามที่ตนเองเชื่อว่าเป็นความจริง และไม่มี การกลับถ้อยคำนั้นในภายหลัง

การให้ข้อมูลหรือถ้อยคำตามวรรคหนึ่ง ไม่ถือเป็นการเปิดเผยความลับของทางราชการ และไม่เป็นการกระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน

ข้อ ๖ ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นที่ได้รับข้อมูลมีหน้าที่รายงานให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งเพื่อทราบและพิจารณาคำเนินการต่อไป

หมวด ๒

การคุ้มครองพยาน

ข้อ ๗ ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นและผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งมีหน้าที่ให้ความคุ้มครองพยาน ดังต่อไปนี้

- (๑) ไม่เปิดเผยชื่อ หรือข้อมูลใด ๆ ที่จะทำให้ทราบว่าผู้ใดเป็นผู้ให้ข้อมูลหรือให้ถ้อยคำ
- (๒) ไม่ใช่อำนาจไม่ว่าในทางใดหรือกระทำการอื่นใดอันเป็นการกั่นแก้งหรือไม่เป็นธรรม ซึ่งอาจมีผลทำให้กระทบสิทธิหรือหน้าที่ของผู้นั้นในทางเสียหาย
- (๓) ให้ความคุ้มครองมิให้ผู้นั้นถูกกั่นแก้งหรือถูกข่มขู่เพราะเหตุที่มีการให้ข้อมูลหรือถ้อยคำ
- (๔) ประสานงานกับพนักงานอัยการเพื่อเป็นทนายแก้ต่างคดีให้ถ้าผู้นั้นถูกฟ้องเป็นคดีต่อศาล

ในกรณีที่พยานผู้ใดร้องขอเป็นหนังสือ ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งจะพิจารณาย้ายผู้นั้น หรือพิจารณาดำเนินการอื่นใดที่เห็นว่าจำเป็นเพื่อให้ผู้นั้นได้รับความคุ้มครอง โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมหรือเห็นชอบจากผู้บังคับบัญชาของผู้นั้น และไม่ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนหรือกระบวนการตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ก็ได้

ข้อ ๘ พยานผู้ใดเห็นว่าผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นยังไม่ได้ให้การคุ้มครองตามข้อ ๗ หรือการให้การคุ้มครองดังกล่าวยังไม่เพียงพอ อาจยื่นคำร้องเป็นหนังสือต่อผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งเพื่อพิจารณาดำเนินการ

ข้อ ๙ เมื่อผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งได้รับคำร้องตามข้อ ๘ แล้ว หากมีมูลน่าเชื่อว่าเป็นไปตามที่พยานกล่าวอ้าง ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งดำเนินการให้ความคุ้มครองพยานในโอกาสแรกที่สามารถกระทำได้

ข้อ ๑๐ พยานผู้ใดเห็นว่าผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งยังไม่ได้ให้การคุ้มครองตามหมวดนี้ หรือการให้การคุ้มครองดังกล่าวยังไม่เพียงพอ อาจยื่นคำร้องเป็นหนังสือต่อสำนักงาน ก.พ. ได้

ข้อ ๑๑ เมื่อสำนักงาน ก.พ. ได้รับคำร้องตามข้อ ๑๐ แล้ว หากมีมูลน่าเชื่อว่าเป็นไปตามที่พยานกล่าวอ้าง ให้สำนักงาน ก.พ. ดำเนินการให้มีการย้ายหรือโอน หรือดำเนินการอื่นใดตามที่เห็นสมควรเพื่อให้ผู้นั้นได้รับความคุ้มครอง โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมหรือเห็นชอบจากผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งก่อน หรือไม่ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนหรือกระบวนการตามที่กฎหมายกำหนด

ในกรณีที่ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งไม่ดำเนินการตามที่สำนักงาน ก.พ. กำหนด ตามวรรคหนึ่ง หรือในกรณีที่เห็นสมควร ให้สำนักงาน ก.พ. เสนอ ก.พ. เพื่อพิจารณาดำเนินการตามมาตรา ๕ ต่อไป

ข้อ ๑๒ การให้ความคุ้มครองพยานตามหมวดนี้ให้พิจารณาดำเนินการในโอกาสแรกที่สามารถกระทำได้ และให้เริ่มตั้งแต่มีการให้ข้อมูลหรือให้ถ้อยคำตามข้อ ๓ หรือข้อ ๔ แล้วแต่กรณี จนกว่าจะมีการสั่งยุติเรื่องหรือการดำเนินการทางวินัยตามกฎหมายนี้แก่ผู้เป็นต้นเหตุเสร็จสิ้น

หมวด ๓

การกันเป็นพยาน และการลดโทษ

ข้อ ๑๓ ก่อนมีการแจ้งเรื่องกล่าวหาว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำผิดวินัย ถ้าผู้ให้ข้อมูลหรือให้ถ้อยคำตามข้อ ๔ ไม่ใช่ผู้เป็นต้นเหตุแห่งการกระทำผิดวินัยในเรื่องนั้น และเป็นกรณีที่ไม่อาจแสวงหาข้อมูลหรือพยานหลักฐานอื่นใดเพื่อดำเนินการทางวินัยแก่ผู้เป็นต้นเหตุแห่งการกระทำผิดวินัยในเรื่องนั้น ได้นอกจากจะได้ข้อมูลหรือพยานหลักฐานจากผู้นั้น ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งอาจกันผู้นั้นเป็นพยานได้

ข้อ ๑๔ ในกรณีที่ผู้ที่ถูกกักเป็นพยานตามข้อ ๑๓ ไม่มาให้ถ้อยคำต่อบุคคลหรือคณะบุคคล ผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนหรือตรวจสอบตามกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ หรือมาแต่ไม่ให้ถ้อยคำ หรือให้ถ้อยคำแต่ไม่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการ หรือให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จ หรือกลับคำให้การ ให้การกันผู้หนึ่งไว้เป็นพยานเป็นอันสิ้นสุดลง

ข้อ ๑๕ ให้ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งแจ้งเรื่องการกันข้าราชการพลเรือนสามัญ ตามข้อ ๑๓ ไว้เป็นพยาน หรือการสิ้นสุดการกันเป็นพยานตามข้อ ๑๔ ให้บุคคลหรือคณะบุคคล ที่มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนหรือตรวจสอบตามกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการและข้าราชการ ผู้นั้นทราบ

ข้อ ๑๖ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ให้ข้อมูลหรือให้ถ้อยคำตามข้อ ๔ ผู้ใดได้ให้ข้อมูล หรือให้ถ้อยคำที่สำคัญจนเป็นเหตุให้ลงโทษทางวินัยแก่ผู้เป็นต้นเหตุแห่งการกระทำผิดได้ และผู้นั้น ต้องถูกลงโทษทางวินัยเพราะเหตุที่ได้ร่วมกระทำผิดวินัยนั้นด้วย ถ้าผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง พิจารณาเห็นว่าผู้นั้นมีได้เป็นต้นเหตุแห่งการกระทำความผิดวินัยนั้น หรือได้ร่วมกระทำความผิดวินัย ไปเพราะตกอยู่ในอำนาจบังคับ หรือกระทำไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง อาจพิจารณาลดโทษให้ผู้นั้นต่ำกว่าโทษที่ควรได้รับจริงได้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่ต่ำกว่าการลดโทษ ที่อาจกระทำได้ตามที่กฎหมายกำหนด

หมวด ๔

การให้บำเหน็จความชอบเป็นกรณีพิเศษ

ข้อ ๑๗ ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งอาจพิจารณาให้บำเหน็จความชอบเป็นกรณีพิเศษ แก่ผู้ให้ข้อมูลหรือถ้อยคำตามข้อ ๓ ได้ดังนี้

(๑) ให้ถือว่า การให้ข้อมูลหรือให้ถ้อยคำนั้นเป็นข้อควรพิจารณาอื่นตามกฎหมาย ก.พ. ว่าด้วยการเลื่อนเงินเดือนที่ผู้บังคับบัญชาต้องนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาเลื่อนเงินเดือน

(๒) เครื่องหมายที่เห็นสมควรเพื่อเป็นเครื่องเชิดชูเกียรติ

(๓) รางวัล

(๔) คำชมเชยเป็นหนังสือ

ข้อ ๑๘ ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งพิจารณาให้บำเหน็จความชอบเป็นกรณีพิเศษตามข้อ ๑๗ แก่ผู้ให้ข้อมูลหรือให้ถ้อยคำตามข้อ ๓ ตามระดับความมากน้อยของประโยชน์และผลดียิ่งต่อทางราชการ ที่ได้รับจากการให้ข้อมูลหรือถ้อยคำนั้น

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๓

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

นายกรัฐมนตรี

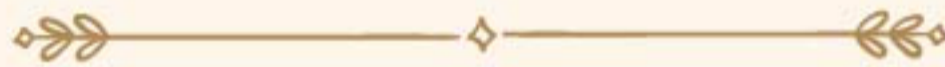
ประธาน ก.พ.

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎ ก.พ. ฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๘๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติว่า หลักเกณฑ์และวิธีการการให้บำเหน็จความชอบ การกันเป็นพยาน การลดโทษ และการให้ความคุ้มครองพยาน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.พ. สมควรกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการให้บำเหน็จความชอบ การกันเป็นพยาน การลดโทษ และการให้ความคุ้มครองพยาน สำหรับข้าราชการพลเรือนสามัญที่ให้ข้อมูลต่อผู้บังคับบัญชาหรือให้ถ้อยคำในฐานะพยานอันเป็นประโยชน์ และเป็นผลดียิ่งต่อทางราชการ จึงจำเป็นต้องออกกฎ ก.พ. นี้

3.7 เอกสารประกอบ

เอกสารประกอบ

เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตนเมื่อพบเห็นการทุจริต
“เมื่ออยู่ในสถานการณ์บังคับให้ทุจริต”

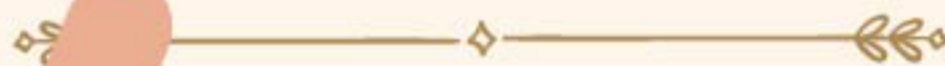

บทความ

“การแก้ไขสถานการณ์เมื่อต้องอยู่ในสภาพบังคับให้มีส่วนร่วมในการทุจริต”
โดย นายประสาท พงษ์ศิริวภัย อดีตกรรมการ ป.ป.ช. และอดีตผู้ว่าราชการ

จังหวัดนครปฐม

จาก คู่มือข้าราชการไทยหัวใจซื่อสัตย์ สำนักป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคีรัฐ
สำนักงาน ป.ป.ช. (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ และสำนักพิมพ์ หน้า ๓๔-๔๕)

“เกิดเป็นหญิงแท้จริง
แสนลำบาก”
เมื่อเป็นข้าราชการนั้นสิ
ยากกว่าหลายเท่า

นี่เป็นคำพังเพยไทย ที่กล่าวในลักษณะประชดประชัน ข้าราชการไทย เพราะเป็นกลุ่มบุคคลที่น่าสงสารและน่าเห็นใจ เนื่องจากระบบราชการที่มีมายาวนาน มักเป็นระบบอภิสิทธิ์ชน ศักดินา เจ้าขุนมูลนายอุปถัมภ์ตอบแทน เกื้อหนุน ภัคดี ฯลฯ ลักษณะนายสั่งลูกน้องปกป้องลูกน้อง ฝ่ายลูกน้องกลัวนาย เอาใจนาย เสนอจัดทำให้นายประเภท ดีครับนาย ได้ครับผม เหมาะสมครับท่าน

เริ่มต้นผมรับราชการและเติบโตจากลูกหม่อมมหาดไทย จนเกษียณอายุที่มหาดไทย ดำรงตำแหน่งในภูมิภาคแทบจะตลอดทั้งชีวิตราชการ คือ ปลัดอำเภอ นายอำเภอ ปลัดจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งล้วนแต่เป็นตำแหน่งที่ต้อง บังคับว่าให้ต้องสัมผัสกับคนทุกประเภทจำนวนมาก ทั้งประชาชน ข้าราชการนักการเมือง และคลุกคลีกับหน่วยงานต่างๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผมเคยเป็นทั้งผู้บังคับบัญชาและ ลูกน้องมายาวนาน พบเห็นทั้งการทุจริตและสุจริต จึงได้ประสบการณ์ทั้งด้วยตนเอง เห็นการแก้ไขปัญหาจากมหาดไทย และหน่วยงานอื่นๆ เห็นแนวทางที่เขาแก้ไขเอาตัวรอด ได้จากการทุจริต รู้สึกสงสารข้าราชการผู้น้อยที่ซื่อๆ ไม่รู้วิธี หลีกหนี แก้ไขไม่ได้ จำต้อง เป็นเหยื่อของเจ้าหน้าที่ที่เจ้าเล่ห์ ที่ทำเรื่องทุจริตก็มาก รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่ตั้งใจทุจริต สำเร็จแล้วได้ยศ ตำแหน่ง ผลประโยชน์ บางคนได้ดี รอดตัวบางคนรับกรรมถูกไล่ออก ติดคุก

ก่อนจะถูกเข้าไปมีส่วนร่วมในการทุจริต

1. สร้างภาพของความโปร่งใส ซื่อสัตย์ รังเกียจการทุจริต ประพฤตินิยมชอบ

เราต้องพยายามสร้างภาพของความโปร่งใส ซื่อสัตย์ การรังเกียจเกี่ยวกับการทุจริตประพฤตินิยมชอบ รวมทั้งไม่รับสินน้ำใจจากการทำหน้าที่ที่ไม่ถูกต้อง ฯลฯ จะโดยแสดงออกทางการพูดคุย แสดงอาการกับทั้งผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา สังคม ให้รู้กันชัดเจนอย่างกว้างขวางจะมีผลให้คนทั่วไปรับรู้ นิสัยเราว่าเราเป็นคนตรงไปตรงมา ถ้าทุกคนยอมรับความเป็นคนตรงๆ ของเราก็จะไม่ได้รับการแต่งตั้งให้เข้าไปร่วมตรวจรับ เหตุจากเขากลัวว่าถ้ามีเราเข้าไปด้วย เรื่องไม่สุจริตจะล่องรู้กันไปทั่ว การทุจริตจะทำยากขึ้น แล้วอาจพลอยทำให้คนอื่นที่ยินยอมร่วมทุจริตกับเขา เมื่อเห็นว่าเราชัดเจนก็อาจกลัวและอาจไม่ยอมทุจริตตามไปด้วย ที่เรียกว่าเกิดอาการ วงแตก คือ เกิดการพร้อมใจกันไม่ยอมตรวจรับขึ้นได้

2. หมั่นสังเกตสิ่งบอกเหตุว่าจะถูกชักจูงหรือ บังคับให้เข้าไปในวงจรอุบาทว์ของการทุจริต

ปกติมักมีสิ่งบอกเหตุที่จะทำให้เรารู้ล่วงหน้าเสมอ เสมือนร่างกายที่จะเป็นโรคมันจะมีอาการของโรคเตือนเช่นกัน ฉะนั้น จึงควรหมั่นระดับรับฟัง หรือสังเกตให้ดีก็จะสามารถพบได้ว่าเรามีโอกาสจะถูกชักจูง โน้มน้าว บังคับ ชูเชิญ หรือจ่ายอมโดยปริยายที่จะเข้าไปใน วงจรอุบาทว์ ของการทุจริตหรือไม่ เช่น องค์กรนี้ผู้บังคับบัญชาคนนี้หรือเรื่องอย่างนี้ ฯลฯ ต้องมีการกระทำทุจริตทุกครั้ง ถ้ารู้ล่วงหน้าเราก็คงจะรู้ตัว และไม่ยอมเข้าร่วมงานด้วย เช่น ถ้าเป็นผู้บังคับบัญชาคนนี้ มักจะมีการเรียกเปอร์เซ็นต์จากการตรวจรับงาน หรือมักพบการทุจริตเสมอ ในการตรวจรับ ลูกจ้างที่ลงบนถนนแล้วเกลียดบดอัด ซึ่งโดยธรรมเนียมส่วนใหญ่จะลงจำนวนไม่ครบหรือไม่บดอัด หรือธรรมเนียมในการตรวจรับงานชุดลอกคลอง ก็มักจะไม่ตรงตามลักษณะของงานเสมอ เราก็ย้ายหนี พยายามไม่เข้าไปเป็นลูกน้อง ผู้บังคับบัญชาที่ทุจริต หรือไปเป็นกรรมการตรวจรับงานที่สุ่มเสี่ยงต่อการทุจริต

3. ไม่วิ่งเต้น นักการเมือง ผู้บังคับบัญชาเพื่อแลกกับการมาลงตำแหน่งสำคัญ

ต้องไม่วิ่งเต้นรับปากนักการเมือง ผู้บังคับบัญชาเพื่อแลกกับการโยกย้ายมาดำรงตำแหน่งสำคัญเพื่อจะเป็น **มือ** ทำเรื่องทุจริตให้กับนักการเมืองหรือผู้บังคับบัญชาคนนั้นๆ เพราะสุดท้ายก็อาจต้องออกจากราชการเพราะติดคุก ฟังระลึกเสมอว่าถ้าผู้ใหญ่วิ่งเต้นเอาเราไป เราก็ต้องเป็นหนี้บุญคุณอย่างแน่นหนาไม่สามารถจะปฏิเสธคำสั่งอันมิชอบของท่านได้ อันเป็นเรื่องปกติของลักษณะข้าราชการไทย บุญคุณต้องทดแทน

ที่นี่เมื่อเรารู้แล้วว่าจะมี **ภัย** มาถึง กล่าวคือจำเป็นต้องถูกย้ายไปเป็นลูกน้องผู้บังคับบัญชาทุจริต มีหน้าซ้ำผู้บังคับบัญชาก็ยังจะตั้งเราให้รับผิดชอบกับงานซึ่งสุ่มเสี่ยงต่อการมีทุจริตเกิดขึ้นแน่นอน ก็ต้องระมัดระวังและรีบปฏิเสธ หรือรับทำความเข้าใจ แต่เริ่มแรกที่เราไม่สัมผัสกับงานทุจริต เพื่อท่านจะได้ไปเลือกคนอื่นแทนเรา

4. ตั้งสติ และใช้ปัญญา

ปลอบใจและชั่งใจตัวเอง ดังที่พหูสูตรเคยสอนไว้ว่า มนุษย์เราเลือกไม่ได้ ๒ อย่าง คือ เลือกเกิดไม่ได้ และเลือกผู้บังคับบัญชาไม่ได้ แต่ก็สามารถเลือกได้ ๒ อย่าง คือ เลือกทำดีกับเลือกทำชั่วหรือมิฉะนั้นก็ต้องคิดอย่าง นายกล้าณรงค์ จันทิก ซึ่งเคยเปรียบเทียบเปรยไว้ว่าการจะตัดสินใจทำเรื่องทุจริตเหมือนเหรียญที่มี ๒ ด้านเสมอ กล่าวคือ

ถ้าเราใจอ่อนยอมร่วมวงทุจริตด้วย

1. ได้สิ่งตอบแทนแน่นอน คือ อาจได้เลื่อนยศ ตำแหน่ง ความดีความชอบ อาจได้อยู่ใกล้ครอบครัว ไปมาสะดวก ฯลฯ
2. มีโอกาสจะถูกติฉินนินทา ถูกเหยียดหยาม ถูกสอบสวน ถูกลงโทษ ออกจากราชการ ติดคุก ฯลฯ

แต่ถ้าใจแข็งไม่ยอมร่วมวงทุจริตด้วย

1. อาจถูกกลั่นแกล้งโดนย้ายไปลำบาก กังดาร ไม่ได้อยู่ใกล้ครอบครัว ถูกหาเรื่องโดนสอบสวน ต้องโทษทัณฑ์ ฯลฯ
2. มีโอกาสได้รับคำยกย่อง ชมเชย ชื่นชม และไม่ถูกสอบสวน ถูกจำคุก ฯลฯ

ต้องตัดสินใจว่าจะเลือกด้านใด

ต้องนึกถึงหลักธรรมว่าต้องใช้สมอง และปัญญาในการแก้ไขอย่างกล้าหาญ ต่อสู้ อดทน อดกลั้น โดยยึดว่า ถ้าอุปสรรคไม่มี บารมีไม่เกิด ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ฯลฯ เพื่อสร้างขวัญกำลังใจให้ตนเอง นึกถึงชื่อเสียงเกียรติยศของตนเอง ครอบครัวและวงศ์ตระกูล รวมทั้งความดีที่สั่งสมมาตลอด การยอมรับทางสังคม ถ้าผิดพลาด ก็คงย่อยยับคราวนี้ ฯลฯ

ต้องนึกถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างพอเพียง ที่อยู่อย่างพอสมควรแก่อัตภาพ ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย สะสม ละโมบ กอบโกย หรือแก่งแย่งยศตำแหน่งจนเกิดเหตุจนกระทั่งต้องทุจริต ถูกไล่ออกจากราชการ ติดคุก เสียอนาคต หมดความก้าวหน้าหมดความสง่างาม

เมื่อสถานการณ์บังคับให้ต้องเข้าไปมีส่วนร่วม
ในหน่วยงานที่มีการทุจริต

1. แม้พยายามแล้วแต่เราก็คงเคราะห์ร้ายถูกผู้บังคับบัญชาตั้งให้เข้าร่วม
ในการทุจริต

ขอให้หลีกเลี่ยงโดยเข้าพบผู้บังคับบัญชา เพื่อขอลอนตัวจาก
การเข้าร่วมรับผิดชอบด้วยความสุภาพโดยอ้างความจำเป็น ความเสียหายที่
ต้องเกิดขึ้นตามมา ผลของการตรวจสอบโดยหน่วยงานที่มีอำนาจตรวจสอบ

เมื่อสถานการณ์บังคับให้ต้องเข้าไปมีส่วนร่วม
ในหน่วยงานที่มีการทุจริต

1. แม้พยายามแล้วแต่เรายังเคราะห์ร้ายถูกผู้บังคับบัญชาตั้งให้เข้าร่วม
ในการทุจริต

อาจขอร้อง บุคคลที่ผู้บังคับบัญชาให้ความเกรงใจ เคารพ ศรัทธา
เชื่อถือมาช่วยพูดให้ เช่น บุคคลในครอบครัว นักการเมือง พระสงฆ์
ผู้หลักผู้ใหญ่ ฯลฯ

เมื่อสถานการณ์บังคับให้ต้องเข้าไปมีส่วนร่วม
ในหน่วยงานที่มีการทุจริต

1. แม้พยายามแล้วแต่เรายังเคราะห์ร้ายถูกผู้บังคับบัญชาตั้งให้เข้าร่วม
ในการทุจริต

อาจอธิบายให้กลุ่มบุคคลที่จะต้องรับผิดชอบร่วมกับเรา ให้เกิด
ความเข้าใจ ตระหนักถึงการรับผลร้าย ซึ่งอาจถึงไล่ออก ตีตก
ทำให้เขาเหล่านั้นกลัว และจะเป็นแนวร่วมช่วยเราร่วมค้ำกับ
ผู้บังคับบัญชา ซึ่งดีกว่าการค้ำผู้บังคับบัญชาอยู่คนเดียวแน่

เมื่อสถานการณ์บังคับให้ต้องเข้าไปมีส่วนร่วม
ในหน่วยงานที่มีการทุจริต

1. แม้พยายามแล้วแต่เรายังเคราะห์ร้ายถูกผู้บังคับบัญชาตั้งให้เข้าร่วม
ในการทุจริต

อาจขอลาป่วย ลากิจ ไปราชการ ลาบวช ลาไปประกอบพิธีทางศาสนา ลาศึกษาต่อ ขอย้ายไปจากองค์กร เพื่อให้บุคคลอื่นย้ายมา ฯลฯ ซึ่งอาจดูเป็นการหนีปัญหา แต่ก็ใช่วิธีที่นุ่มนวล

เมื่อสถานการณ์บังคับให้ต้องเข้าไปมีส่วนร่วม
ในหน่วยงานที่มีการทุจริต

1. แม้พยายามแล้วแต่เราก็คงเคราะห์ร้ายถูกผู้บังคับบัญชาตั้งให้เข้าร่วม
ในการทุจริต

ต้องยืนยันไม่ยอมรับ พร้อมทั้งอ้างเหตุผลประกอบว่า
การไม่ยอมรับมีเหตุผลอย่างไร ทั้งข้อกฎหมายและข้อเท็จจริง

2. ต้องเสียงรายงานให้ผู้บังคับบัญชาที่เหนือกว่าขึ้นไป ทราบถึงพฤติกรรมทุจริต

อาจมีความจำเป็นต้องเสียงรายงานให้ผู้บังคับบัญชาที่เหนือกว่าขึ้นไปทราบในทางลับหรือเปิดเผย ทางตรงหรือทางอ้อม เพื่อจะได้ทราบถึงพฤติกรรมสื่อทุจริต เพราะท่านเป็นผู้ใหญ่มีประสบการณ์สูง ท่านคงจะมีวิธีการระงับเรื่องราวหรือแก้ไขโดยบัวไม่ให้ช้ำน้ำไม่ให้ขุ่น โดยปกปิดเรื่องสื่อทุจริตที่เราไปรายงานให้เป็นความลับ เพื่อให้ปลอดภัยแก่ตัวเราได้ (วิธีนี้เราต้องมั่นใจว่าผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไปมีพลังสูงกว่าจริงๆ และเป็นคนดี)

3. กรณีที่ถูกสั่งให้ไปกระทำผิดอีกทอดหนึ่งแทนผู้บังคับบัญชา

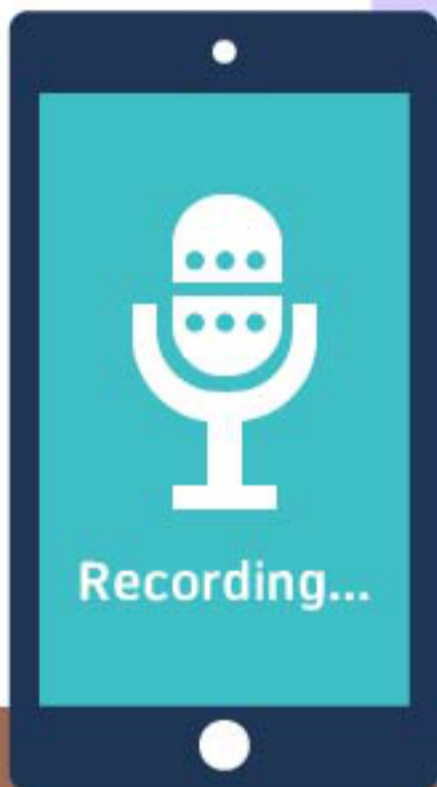
กรณีที่ผู้บังคับบัญชาสั่งให้เราทำทุจริต จะสั่งด้วยวาจาหรือหนังสือ ให้เราไปเรียกเงินหรือไปกระทำผิดอีกทอดหนึ่งแทนผู้บังคับบัญชา เช่น ให้ไปเรียกหักเงินเปอร์เซ็นต์จากเงินโบนัสของบรรดาลูกน้องทั้งหลาย เราต้องใจแข็ง ปฏิเสธไม่ยอมเป็น **มือ** ให้ โดยพยายามบ่ายเบี่ยงให้ผู้บังคับบัญชาไปร้องขอผลประโยชน์เสียเอง หรือกล่าวกับผู้รับจ้าง หรือลูกน้องเอง ผู้บังคับบัญชาบางคนอาจไม่กล้า ถ้าไม่มี **มือ** หรือถ้ากล้าก็ต้องไปเสี่ยงเอาเอง เราไม่เกี่ยวข้องแปดเปื้อนด้วย

กรณีข้างต้นถ้ามีเจ้าหน้าที่ที่ถูกเรียกผลประโยชน์หลายคนพยายามให้ทุกคนกล้าลงชื่อร้องเรียนให้มีจำนวนมากที่สุด เพราะจะทำให้พยานหลักฐานมีน้ำหนักมากมีความน่าเชื่อถือฟังได้ว่ากระทำผิดจริง หรือผู้บังคับบัญชาอาจกลัว ละเอียดแล้วงดการทุจริตไปได้

ลงชื่อร้องเรียน
ให้มีจำนวนมากที่สุด

บางกรณีลูกน้องที่ดุดาน
ผู้บังคับบัญชาทุจริตที่ชั่วร้ายไม่ไหว
จำใจต้องลงนามตรวจรับงานไปทั้งๆ ที่รู้
ว่าผิด ลูกน้องบางรายถึงกับแอบอัดเทป
คำชั่วร้ายของผู้บังคับบัญชาไว้ เพื่อเป็น
หลักฐานแสดงในภายหลังว่าตนเอง
ไม่มีทางหลีกเลี่ยงจริงๆ

บางกรณีลูกน้องมีความรอบคอบมาก กล่าวคือ หลังจาก
จำใจลงนามดังกล่าวแล้วก็มาร่วมกันบันทึก (อาจมีบุคคลอื่น
เป็นพยานร่วมด้วย) ว่าทุกคนถูกบังคับให้ลงนามอย่างไร
โดยระบุพฤติการณ์เพื่อแสดงเป็นหลักฐานว่าพวกตนตกอยู่ใน
ในสภาวะจำเป็นจริงๆ เพื่อให้พ้นโทษ

4. ทำให้เรื่องราวที่สื่อทุจริตได้ถูกเผยแพร่โดยเร็ว

เผยแพร่เรื่องราวที่สื่อทุจริตโดยเร็วอย่างกว้างขวางให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ทางสื่อทุกรูปแบบ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งทางลับและเปิดเผย เพราะถ้าเรื่องถูกเปิดเผยสู่สาธารณชนมากเท่าใด การทุจริตยิ่งยากขึ้น เช่น ผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีหน้าที่โดยตรง หรือผู้สั่งการอยู่เบื้องหลังจะเกรงกลัว เพราะคนทั่วไปในสังคมจะเข้ามาตรวจสอบโดยเฉพาะสื่อมวลชน ซึ่งเป็นหน้าที่หรืออาชีพของสื่ออยู่แล้ว เคยมีบางแห่งจัดทำบัตรสนเท่ห์ใบปลิว ฯลฯ ร้องเรียนแจกจ่ายไปยังหน่วยงาน สื่อมวลชน

5. ควรให้มีผู้เชี่ยวชาญภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมให้ความเห็น

ถ้าเรื่องราวสื่อทุจริตเป็นงานตรวจสอบที่ยากหรือเฉพาะทาง เราเป็นลูกน้องโดยตรงผู้บังคับบัญชาอาจหักคอกหรือบังคับเราได้ง่าย ต้องพยายามขอผู้มีความรู้ประสบการณ์ด้านนั้นๆ จากภายนอกองค์กรเข้ามา ร่วมให้ความเห็นรับผิดชอบ เช่น ผู้มีความรู้ด้านไฟฟ้า ก่อสร้าง ภาษา พุทธศาสตร์ เครื่องจักรกล ฯลฯ เพื่อมาขัดขวางไม่ให้เกิดการทุจริต ผู้บังคับบัญชาจะไม่กล้าบังคับเราให้ทุจริต เพราะกลัว เกรงใจ ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกดังกล่าว

6. ขอให้ประชาคมหรือแกนนำประชาชน เข้ามามีส่วนร่วม

พยายามให้ประชาคมหรือแกนนำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเสมอ เช่น ร่วมเป็นกรรมการตรวจรับงาน เพราะเขาเป็นคนอยู่ในชุมชนย่อมรู้ดี รักท้องถิ่น ไม่กลัวผู้บังคับบัญชา เข้าทำนองร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมติดตามผล ซึ่งเป็นหลักของความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน ส่งผลให้ผู้บังคับบัญชาที่คิดทุจริตไม่กล้าทุจริตหรือไม่กล้ากดดันลูกน้องเพราะมีคนภายนอกมาร่วมรู้เห็น อันเป็นการถ่วงดุล นอกจากนั้นยังเสริมสร้างความโปร่งใสมากยิ่งขึ้น เข้าทำนองยิ่งโปร่งใส ยิ่งโกงยาก เหมือนขโมยกล้วยคนเห็นฉันทได้ คนโกงกล้วยความโปร่งใสฉันทนั้น

7. พกเครื่องอัดเทป อัดทั้งเสียงและภาพ

กรณีที่คุณ้องใจกล้าขึ้นมา หากผู้บังคับบัญชาสั่งให้
คุณ้องรีบดิ้นรน เรียกร้องขอเงิน บางคนอาจนำเครื่อง
อัดเทปชนิดจิ๋ว ที่อัดได้ทั้งเสียงและภาพ แอบติดใส่
กระเป๋าเสื้อของตนเองแล้วเข้าไปทำที่พูดคุยยินยอม
ทำตามผู้บังคับบัญชา เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาวางใจ
แล้วนำมาร้องเรียนด้วยตนเอง หรือให้บุคคลอื่น
ร้องเรียนกับสำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงานการตรวจ
เงินแผ่นดิน กรมสอบสวนคดีพิเศษ ผลก็คือ
ผู้บังคับบัญชาซึ่งเป็นนักการเมือง ถูกสั่งให้พ้นจาก
ตำแหน่งหน้าที่ และถูกส่งอัยการสูงสุด เพื่อฟ้องเป็น
คดีอาญาต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรง
ตำแหน่งทางการเมือง เป็นต้น

บางกรณีคุณ้องใจไม่ถึง กับกรณีดังกล่าวข้างต้น
แต่ก่อนจะถึงเวลาตรวจการจ้างที่ตนเองจะต้องจำใจ
ลงลายมือชื่อรับผิดร่วมด้วย ตนเองจึงวางแผนให้
ผู้รับจ้าง (ซึ่งถูกเรียกเงินพิเศษ และไม่เต็มใจจะจ่าย
เงินพิเศษให้ผู้บังคับบัญชาอยู่แล้ว) ทำการล่อซื้อโดย
ผู้รับจ้าง แล้วจึงไปลงบันทึกประจำวันระบุพฤติการณ์
ถูกเรียกเงินพร้อมกับถ่ายรูปธนบัตรทุกฉบับที่จะนำ
ไปให้ผู้บังคับบัญชาที่สถานีตำรวจแล้วทำที่ไปจ่ายเงิน
แก่ผู้บังคับบัญชา จากนั้นจึงส่งสัญญาณให้ตำรวจเข้า
จับกุมได้คาหนังคาเขา

บางทีก็แก้งปล่อยข่าว ว่าจะมีคนทราบเรื่องการ
ทุจริตบ้าง จะมีการล่อจับกุมเกิดขึ้นบ้าง ฯลฯ
ผู้บังคับบัญชาก็จะกลัวเปลี่ยนใจไม่ทุจริต อย่างนี้ก็มี

ปล่อยข่าว

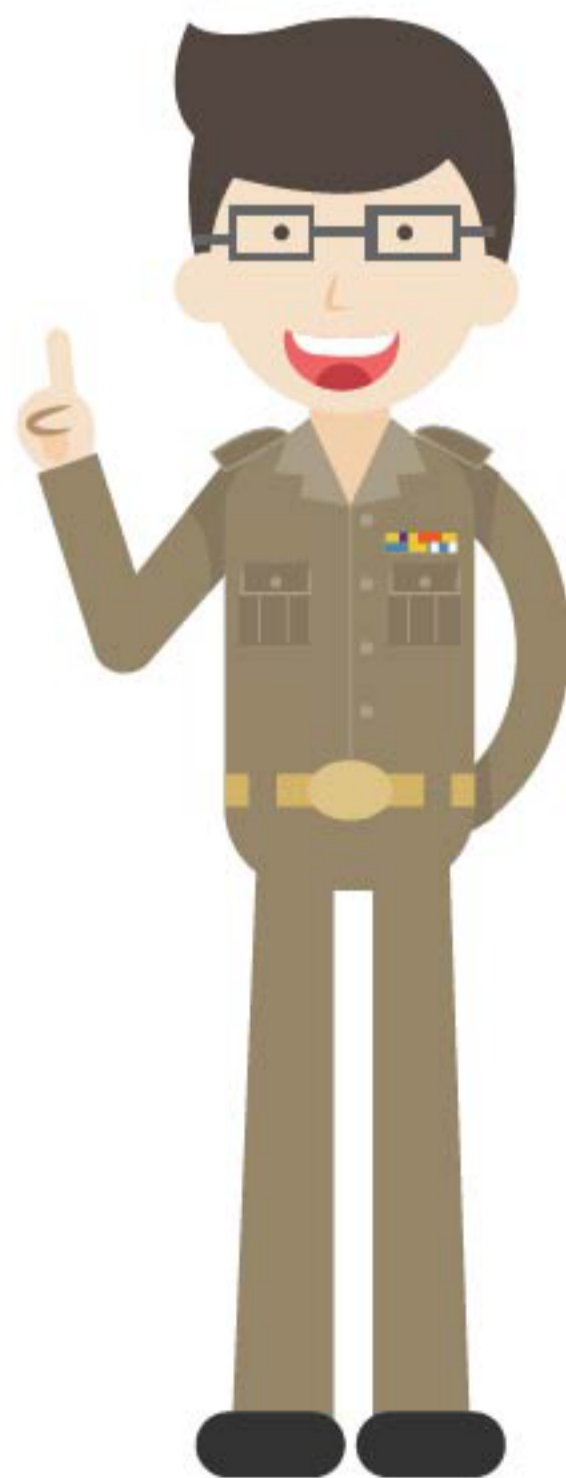
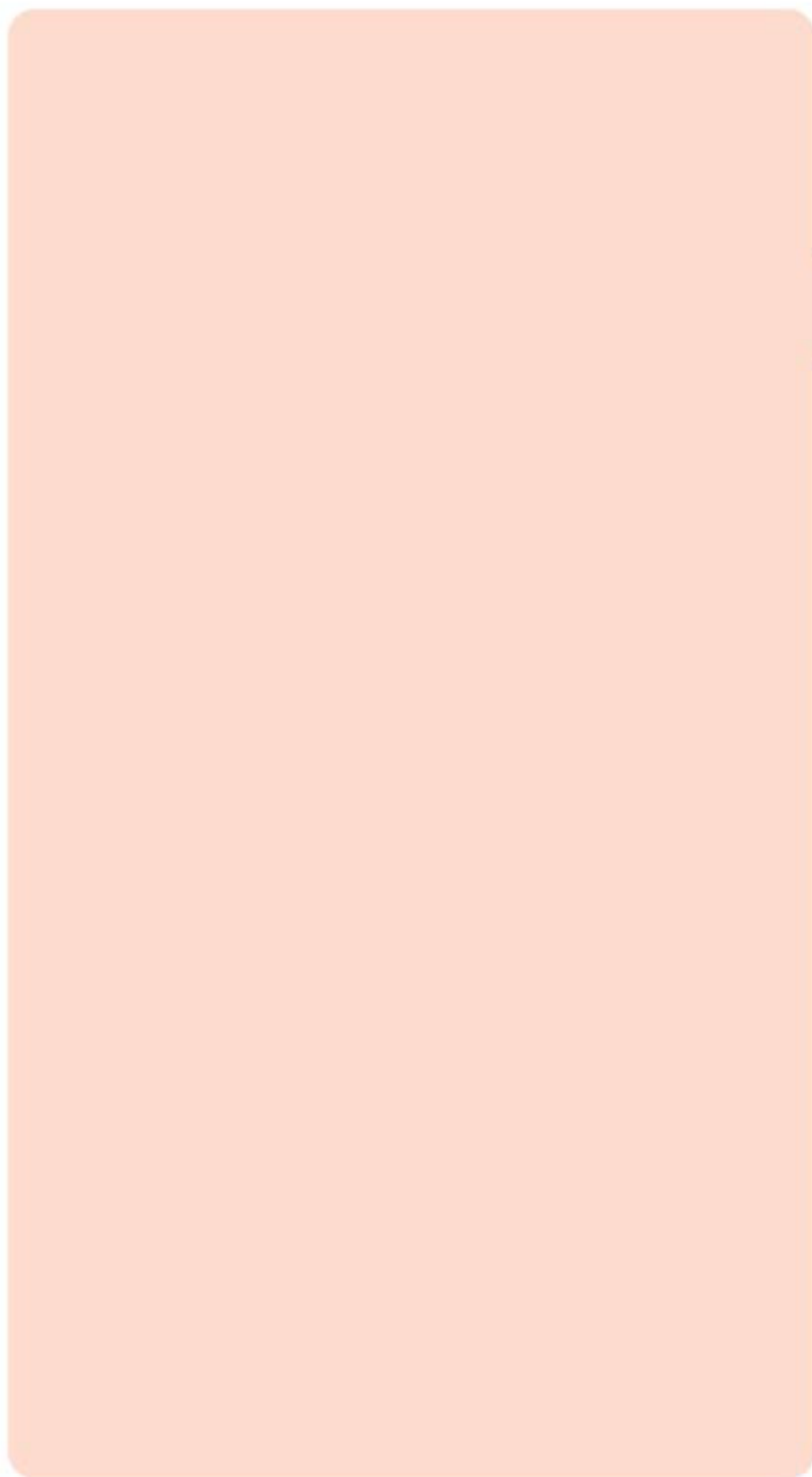

8. ทำบันทึกเสนอผู้บังคับบัญชาเพื่อแย้ง

กรณีหลีกเลี่ยงผู้บังคับบัญชาที่จะทำทุจริตไม่ได้ ไม่ว่าจะแก้ไขแบบเดินชน หรือแก้ไขโดยขอร้อง บ่ายเบี่ยงแบบนุ่มนวลแล้วก็ตาม ประกอบกับ เจ้าหน้าที่คนอื่น ที่เป็นกรรมการตรวจรับเกิดการกลัว แล้วก็พลอยร่วมทำทุจริตกับเขาด้วย

กรณีจำเป็นเช่นนี้ เราจำต้องร่วมเป็น คณะกรรมการตรวจรับแน่นอน มีวิธีที่สามารถ เอาตัวรอดได้ด้วยการทำบันทึกเสนอผู้บังคับบัญชา แยกเอาไว้ในเรื่องว่าขัดข้องกฎหมายอย่างไร เราไม่เห็นด้วยอย่างไร พร้อมเหตุผล เราก็จะรอดตัวไม่โดนข้อหาว่าร่วมทุจริตกับเขาด้วย

ประสบการณ์ ที่ผมพบและแนวทางแก้ไข
ข้างต้นเป็นเพียงตัวอย่างบางส่วนเท่านั้น ซึ่งที่
ทั้งสำเร็จและล้มเหลว และอาจนำมาใช้ได้หรือ
ไม่ได้กับบางกรณีเท่านั้น มิใช่นำมาใช้ได้ทุกกรณี
ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ สภาพแวดล้อม
ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ลูกน้อง ประชาชน
สังคม เวลา ฯลฯ ที่ไม่เหมือนกัน โดยผู้ที่มี
บทบาทแก้ไขสำคัญที่สุด คือ ตัวเราเอง ว่าจะ
มีความสามารถ มีประสบการณ์ ความแนบเนียน
การปกปิดเป็นความลับ ฯลฯ ได้มากน้อยแค่ไหน
เพียงไร

สิ่งสำคัญยิ่ง ที่จะทำให้การปราบปราม
การทุจริตสำเร็จก็คือ **ผู้บังคับบัญชาต้องเป็น
คนซื่อตรง** ดังที่เขาพูดกันว่า **ถ้าหัวไม่ส่าย
หางจะไม่กระดิก** นักปกครองถึงแนะนำกัน
ว่าการปฏิบัติงานของข้าราชการไทยที่จะไม่ถูก
กดดัน ทำงานสบายใจ ต้องพยายามเลือกขอ
ย้ายไปทำงานอยู่กับผู้บังคับบัญชาที่ซื่อสัตย์
เข้าทำนองที่ว่าให้**เลือกเจ้าอาวาสอย่าเลือกวัด**
หมายความว่า ให้เลือกไปอยู่กับนายอำเภอที่ดี
อย่าไปเลือกอำเภอใหญ่ นั่นเอง

อย่างไรก็ดี มีข้อสังเกตว่าผู้ถูกกล่าวหาว่า
ทุจริตจะมีทั้ง เจตนาประมาท ไม่เจตนา ผู้ที่
น่าสงสาร ก็คือผู้ที่ไม่เจตนา ไม่ตั้งใจจะทุจริต
แต่กระทำไปโดยจำยอมบ้าง อาจเพราะถูกบังคับ
ขู่เช็ญบ้าง ถูกหลอกลวงบ้าง ฯลฯ หรือผู้เจตนา
ร่วมทุจริตอาจมีตำแหน่งเล็กหรือไม่ค่อยมีอำนาจ

ฉะนั้น ถ้าต้องการให้ดำเนินการจับทุจริตกับผู้บังคับบัญชาซึ่งมีตำแหน่งใหญ่ เช่น ถอดถอนผู้บังคับบัญชาออกจากตำแหน่ง (กรณีนี้การเมืองกระทำผิดซึ่งไม่มีโทษทางวินัย) หรือชี้มูลการกระทำผิด และดำเนินคดีอาญา กับผู้บังคับบัญชาซึ่งมีตำแหน่งใหญ่ และให้เกิดความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมหรือจะเกิดความเกรงกลัวอันเป็นการป้องปราม เพื่อมิให้มีการทุจริตอีกต่อไป จึงเห็นควรให้มีการกันผู้กระทำผิด (อาจมีตำแหน่งเล็ก) ที่ให้ความร่วมมือไว้เป็นพยานได้ ป.ป.ช. เล็งเห็นถึงคุณค่าการผดุงความยุติธรรม เจตนารมณ์ที่สำคัญดังกล่าวจึงได้แก้ไขเพิ่มเติมให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจกับผู้ให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นพยานได้ ดังปรากฏในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่.....) พ.ศ..... มาตรา 103/6 บุคคล หรือผู้ถูกกล่าวหา รายใด ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งเป็นผู้ถูกกล่าวหา รายอื่น หากได้ให้ถ้อยคำหรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญในการที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานในการวินิจฉัยชี้มูลอันเป็นสาระสำคัญในการที่จะใช้เป็นพยานหลักฐาน ในการวินิจฉัยชี้มูลการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐรายอื่นนั้น และคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควรจะกันผู้นั้นไว้เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดีก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ซึ่งขณะนี้ร่างพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าว อยู่ระหว่างการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

3.8 การเป็นต้นแบบ บทบาทของผู้บังคับบัญชาในการเป็นแบบอย่างที่ดี มีจริยธรรม

ผู้บังคับบัญชาถือว่าเป็นผู้มีอิทธิพลต่อความคิดและเป็นผู้นำในการทำงาน ตลอดจนพฤติกรรมที่สร้างความเชื่อถือไว้วางใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชา นอกจากนี้จะมีบทบาทในการส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาดำรงตนอย่างมีเกียรติสมศักดิ์ศรีข้าราชการแล้ว ยังมีบทบาทในการเป็นแบบอย่างที่ดี มีจริยธรรม ดังที่มีข้าราชการผู้ใหญ่หลายท่านกล่าวไว้ว่า

“การเป็นข้าราชการถึงแม้เงินเดือนจะไม่มากมาย แต่ถ้ามีความพอเพียง ใช้จ่ายอย่างประหยัด ไม่สุรุ่ยสุร่ายก็สามารถเลี้ยงชีพได้ไม่ลำบาก หากข้าราชการพลเรือนทุกคนมีความเชื่อมั่นและจงรักภักดีในระบบราชการว่าเป็นสิ่งที่ดี เป็นสิ่งที่ถูกต้อง และยึดถือเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตน ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต คุณธรรมจริยธรรมก็จะเกิดขึ้นได้เอง นอกจากนี้ข้าราชการต้องอุทิศตัวให้กับการทำงานและต้องถือว่าการเป็นข้าราชการต้องเป็นตลอด ๒๔ ชั่วโมง แม้แต่หลังเลิกงาน หรือวันหยุดหากมีภารกิจสำคัญก็ต้องทุ่มเทแรงกายแรงใจปฏิบัติภารกิจนั้นๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ต้องประพฤติตนให้สมกับการเป็นข้าราชการพลเรือนที่ดี

เมื่อเป็นผู้บังคับบัญชาต้องยึดถือคุณธรรม จริยธรรมในการปกครอง
ผู้ใต้บังคับบัญชาโดยยึดหลักการ “ให้” เป็นสำคัญ คือให้ความเมตตา
ปราณี ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูล ให้ความยุติธรรม

ส่วนการอบรมสั่งสอนเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาถือเป็นเรื่องยาก ควรใช้วิธีเป็นตัวอย่างที่ดีแทนการให้การอบรมสั่งสอน นอกจากนี้ต้องเอาใจใส่ในการทำงาน ต้องทำงานด้วยความตั้งใจ ทุ่มเท ลงมือปฏิบัติงานในรายละเอียดของงานด้วยตนเอง ไม่ใช่ให้ผู้ใต้บังคับบัญชา รับผิดชอบดำเนินงานอย่างเดียว”

นายสมพงษ์ วิสุทธิแพทย์

ประธานคณะกรรมการจริยธรรม ประจำกรมประชาสัมพันธ์
(วารสารจ่าชั้นใจ ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม
สำนักงาน ก.พ., ฉบับที่ ๒ ปี ๒๕๕๘)

กิจกรรมท้ายบท สำหรับแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

โจทย์สำหรับ Role Play

ท่านจะยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้องในสถานการณ์ต่างๆ อย่างไร จะดำเนินการเมื่อพบปัญหาการทุจริต เป็นต้นแบบและให้คำแนะนำตักเตือนอย่างไร

แนวทางการปฏิบัติตนเมื่อพบเห็นการทุจริต
“คุณทำอะไรเมื่อพบว่าเพื่อนร่วมงานทุจริต”

ระยะเวลา	เนื้อหาสาระ	วิธีการ
๑๕ นาที	<p>“คุณทำอะไรเมื่อพบว่าเพื่อนร่วมงานทุจริต”</p> <p>ผมอยู่ในองค์กรแห่งหนึ่ง อยากเตือนเพื่อนร่วมงานที่ร่วมกันเป็นกระบวนการในการยกยอกทรัพย์สินและทุจริตโดยที่ผมไม่อยากจะสร้างปัญหาให้ใคร ไม่อยากมีศัตรูเพิ่ม ไม่ฟ้องนาย ไม่ขายเพื่อน ถ้าเป็นคุณแล้ว คุณจะเลือกใช้วิธีการตักเตือนพวกเขาเหล่านั้นหรือไม่อย่างไร (กระตุ้นคำถามจากห้องพันธมิตรทิพย์)</p> <p>ถ้าท่านเป็นบุคคลผู้นั้น ท่านจะตักเตือนเพื่อนหรือไม่ และจะใช้วิธีการอย่างไร</p>	อภิปรายและแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

หลังจากที่คุณได้ศึกษาชุดการเรียนรู้จบลงแล้ว ขอให้ลองทดสอบตัวเองว่าคุณมีความรู้ความเข้าใจเรื่องเสริมสร้างเกียรติภูมิข้าราชการ สำนักข้าราชการไทยไม่โกงมากนักน้อยเพียงใด

คำสั่ง โปรดเลือกคำตอบข้อที่คุณเห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

ข้อ 1 สถานการณ์ทุจริตของประเทศไทย ส่งผลต่อสังคมหลายด้าน ยกเว้นข้อใด

- ก. คนดีไม่มีโอกาสเข้าสู่ตำแหน่งสำคัญ
- ข. ไม่ตอบสนองต่อประโยชน์สุขของประชาชน
- ค. ระบบบริหารงานเป็นระบบ ระเบียบ ไม่มีจุดอ่อน
- ง. เกิดความขัดแย้งแตกแยกของคนในชาติอย่างรุนแรง

ข้อ 2 ข้อใดคือวิสัยทัศน์ของการพัฒนาประเทศไทยด้วยยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี

- ก. ไทยแลนด์ 4.0
- ข. การสร้างเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม
- ค. ขับเคลื่อนสร้างสมดุลทางเศรษฐกิจและสังคม
- ง. ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อ 3 ปัญหาการทุจริตส่วนใหญ่ของราชการไทยมาจากเรื่องใด

- ก. การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ
- ข. การปลอมแปลงเอกสาร
- ค. การเลื่อนชั้นเลื่อนตำแหน่งเจ้าหน้าที่ในสังกัด
- ง. การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ทำผิดกฎหมายที่เป็นเพื่อนและญาติสนิท

ข้อ 4 ข้าราชการต้องยึดมั่นในจริยธรรมและยึดหลักกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรม ข้อใดเป็นการวางตนที่ถูกต้องในเรื่องนี้

- ก. ไม่เรียก รับ หรือยอมรับ ซึ่งของขวัญแทนตนหรือญาติของตน
- ข. ไม่ใช้เวลาราชการ เงิน หรือสิ่งอำนวยความสะดวกของทางราชการ ไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของตนเอง
- ค. เมื่อเกิดความผิดพลาดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ ต้องรีบแก้ไขให้ถูกต้อง และแจ้งให้หัวหน้าส่วนราชการทราบโดยพลัน
- ง. เมื่อรู้หรือพบเห็นการฝ่าฝืน ข้าราชการมีหน้าที่ต้องรายงานการฝ่าฝืน ดังกล่าวพร้อมพยานหลักฐาน ต่อหัวหน้าส่วนราชการและหรือ คณะกรรมการจริยธรรมโดยพลัน

ข้อ 5 ข้อใดไม่ใช่การวางตนในเรื่องข้าราชการต้องเคารพและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมาย

- ก. ไม่ใช่ตำแหน่ง หรือกระทำการที่เป็นคุณ หรือเป็นโทษแก่บุคคลใด เพราะมีอคติ
- ข. เมื่อเห็นว่าคำสั่งผู้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องไม่ชอบ ต้องทักท้วงเป็นลายลักษณ์อักษร
- ค. ไม่ยอมให้บุคคลอื่นอาศัยชื่อตนเองถือครองทรัพย์สิน สิทธิ หรือประโยชน์อื่นใดแทนบุคคลอื่น
- ง. เมื่อทราบว่ามีการละเมิดในส่วนราชการของตน หัวหน้าส่วนราชการ ต้องดำเนินการเท่าที่จำเป็น เพื่อให้เกิดการเคารพกฎหมาย

ข้อ 6 ข้าราชการต้องมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษาคุณภาพและมาตรฐานแห่งวิชาชีพ โดยต้องวางตนอย่างไร

- ก. ใช้ความรู้ ความสามารถ ความระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเคร่งครัด
- ข. ปฏิบัติหน้าที่ให้สุจริต โดยไม่หลีกเลี่ยง ละเลย หรือละเว้นการใช้อำนาจเกินกว่าที่มีอยู่
- ค. ใช้งบประมาณ ทรัพย์สิน สิทธิและประโยชน์ที่ทางราชการจัดให้ ด้วยความประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย
- ง. ถูกทั้งข้อ ก. และ ค.

ข้อ 7 ข้อใดเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการจริยธรรม

- ก. รวบรวมปัญหาการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้
- ข. ควบคุม กำกับ ส่งเสริมและให้คำแนะนำในการใช้บังคับประมวลจริยธรรมนี้ในส่วนราชการ
- ค. ส่งเสริมและเผยแพร่การปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมนี้อย่างสม่ำเสมอ
- ง. ถูกทั้งข้อ ก. และ ค.

ข้อ 8 CPI ย่อมาจากอะไร

- ก. Correction Percentage Index
- ข. Corruption Perceptions Index
- ค. Correction Perceptions International
- ง. Corruption Percentage International

ข้อ 9 ประเทศใดจัดว่ามีการรับรู้ว่าการคอร์รัปชันมากที่สุด

- ก. ประเทศ ก. มีค่า CPI 80
- ข. ประเทศ ข. มีค่า CPI 48
- ค. ประเทศ ค. มีค่า CPI 20
- ง. ประเทศ ง. มีค่า CPI 11

ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559
ค่า CPI = 82	ค่า CPI = 77	ค่า CPI = 80

ข้อ 10 จากตารางนี้ มีความหมายว่าอะไร

- ก. รับรู้ว่าการมีการคอร์รัปชันที่สูงมากในแต่ละปี
- ค. รับรู้ว่าการมีการคอร์รัปชันใกล้เคียงกันในแต่ละปี
- ง. รับรู้ว่าการมีการคอร์รัปชันเพิ่มขึ้นในปี 2558 และกลับไปลดลงในปี 2559
- ข. รับรู้ว่าการมีการคอร์รัปชันลดลง ในปี 2558 และกลับมาเพิ่มขึ้นในปี 2559

ข้อ 11 ข้อใดเป็นจุดอ่อนสำคัญที่เป็นปัจจัยเสี่ยงในการปฏิบัติราชการ

ก. เงิน

ค. เครื่องใช้อุปกรณ์

ข. อำนาจหน้าที่

ง. ประชาชนไม่ไว้วางใจ

ข้อ 12 การคอร์รัปชันมีหลายรูปแบบ ยกเว้น

ง. ยักยอก

ค. การอุปถัมภ์

ข. การเลือกที่รักมักที่ชัง

ก. เปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนตามกฎหมาย

ข้อ 13 ข้อใดเป็นความหมายของการติดสินบน

ก. การกระทำของเจ้าหน้าที่ที่ใช้อำนาจที่ได้รับในทางมิชอบ

ข. การที่พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ในองค์กรนำเงินหรือสิ่งของมาใช้ส่วนตัว

ค. การเล่นพรรค เล่นพวก ใช้อำนาจหน้าที่ในการให้ผลประโยชน์บุคคลใกล้ชิด

ง. การเสนอ การให้ หรือสัญญาว่าจะให้ผลประโยชน์ ทั้งในรูปของเงิน สิ่งของ หรือสิ่งตอบแทนต่าง ๆ

ข้อ 14 ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน บังคับใช้กับกลุ่มใด

- ก. ข้าราชการพลเรือนเท่านั้น
- ข. ข้าราชการพลเรือน พนักงานราชการ
- ค. ข้าราชการพลเรือน ลูกจ้างในสังกัดข้าราชการพลเรือน
- ง. ข้าราชการพลเรือน พนักงานราชการ และลูกจ้างในสังกัด ข้าราชการพลเรือน

ข้อ 15 การทุจริตประเภทใดเป็นการคอร์รัปชันที่เกี่ยวกับบุคคล มีเทคนิควิธีการซับซ้อน โดยอ้างว่าเป็นโครงการที่จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชน

- ก. การทุจริตโดยตรง
- ข. การทุจริตโดยอ้อม
- ค. การทุจริตเชิงนโยบาย
- ง. การทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

ข้อ 16 ข้อใดเป็นแนวทางปฏิบัติก่อนจะถูกเข้าไปมีส่วนร่วมในการทุจริต

- ก. พกเครื่องอัดเทป อัดทั้งเสียงและภาพ
- ข. สร้างภาพของความโปร่งใส รังเกียจการทุจริตประพฤติมิชอบ
- ค. หมั่นสังเกตสิ่งบอกร่องเหตุที่อาจถูกชักจูงเข้าไปในวงจรอุบาทว์ของการทุจริต
- ง. ถูกทั้ง ข. และ ค.

ข้อ 17 เมื่อสถานการณ์บังคับให้ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในหน่วยงานที่มีการทุจริต ควรปฏิบัติตนอย่างไร

- ก. สร้างภาพความโปร่งใส ซื่อสัตย์
- ข. ตั้งสติและใช้ปัญญา ไม่ให้ร่วมวงจรทุจริตด้วย
- ค. ไม่วิ่งเต้น ผู้บังคับบัญชาเพื่อแลกกับตำแหน่งสำคัญ
- ง. เสียรายงานให้ผู้บังคับบัญชาที่เหนือกว่าขึ้นไปทราบถึงพฤติการณ์ทุจริต

ข้อ 18 ข้อใดไม่เป็นการปฏิบัติตนไม่ให้มีผลกระทบ เมื่อถูกผู้บังคับบัญชาชักจูงให้เข้าร่วมในการทุจริต

- ก. ขอย้ายไปจากองค์กร
- ข. ขอถอนตัวจากการเข้าร่วม โดยปฏิเสธเสียงแข็ง ไม่เข้าร่วมเด็ดขาด
- ค. ขอร้องให้บุคคลที่ผู้บังคับบัญชาเกรงใจ เคารพ ศรัทธา มาช่วยพูดให้
- ง. อธิบายให้กลุ่มบุคคลที่ต้องร่วมงาน ตระหนักถึงการรับผลร้ายที่อาจจะเกิดขึ้น

ข้อ 19 การคอร์รัปชันในรูปแบบระบบอุปถัมภ์ มีข้อดีอยู่บ้าง ยกเว้นข้อใด

- ก. สรรหาและบรรจุบุคคลได้รวดเร็ว
- ข. แก้ปัญหาความต้องการคนในเวลาเร่งด่วน
- ค. งานไหลราบรื่น เนื่องจากมีความคุ้นเคยกันดี
- ง. ไม่สิ้นเปลืองงบประมาณในการสรรหา แข่งขันคัดเลือกบุคคล

ข้อ 20 การเป็นต้นแบบแก่เพื่อนร่วมงาน ทำได้ 3 แนวทาง อะไรบ้าง

- ก. การรักษาวินัยต่อตนเอง การมีวินัยต่อเพื่อนร่วมงาน
การมีวินัยต่อประชาชน
- ข. การรักษาวินัยต่อตนเอง การมีวินัยต่อประชาชน
การมีวินัยในการปฏิบัติราชการ
- ค. การรักษาวินัยต่อตนเอง การมีวินัยต่อเพื่อนร่วมงาน
การมีวินัยในการปฏิบัติราชการ
- ง. การมีวินัยต่อเพื่อนร่วมงาน การมีวินัยต่อหน่วยงานที่สังกัด
การมีวินัยในการปฏิบัติราชการ